

蘇惠琴提供

原寸 12.9 x 19.7

Sin-thé-lí ê Chóng-lūn.

Lūn kàu lāng ê seng-khu cháiⁿ-iūⁿ oáh, cháiⁿ-iūⁿ tōa, ũ chōe-chōe hāng put-chí ò-biāu, lāng bōe lóng-chóng bēng-pék chai, liān phok-hák ê i-su chhâ-chhut iáu-kú lóng bē kàu-tóe, m̄-kú ũ hāng í-keng hun-bēng thang kì, hō· thak ê lāng chai.

Ài chòe i-seng ê tek-khak tiōh káng-kiù chit hō tãi-chì kap seng-khu phòa-pīⁿ ê in-toaⁿ, chiaⁿ khah òe hiáu-tit i-pīⁿ.

I-seng í-keng ũ pī-pān chheh chōe-chōe pún hō· lāng òh kàu siōng-sè, nā-sī pī-pān chit pún put-kò kóng tām-pòh khah chhián ê nā-tiāⁿ.

Kiám-chhái lāng m̄ng kóng, hák-seng bô-beh chòe i-seng mih-sái tiōh hák-síp chit hō sū? Taⁿ lūn-kàu seng-khu cháiⁿ-iūⁿ tiōh pó-tiōng, hit ê lí ták lāng tek-khak tiōh chai. Ū sī siāu-liān ê sī só· chòe òe gāi-tiōh sin-miā, tì-kàu chit-sì-lāng seng-khu òe lām, sī in-ūi m̄ chai ê iān-kò·. Taⁿ pò i chai cháiⁿ-iūⁿ tiōh sīn-tiōng, chiū chit-sì-lāng íóng sin-miā, kiám m̄-sī khah hó mah? Sèng-keng tī Si-phian 139 phiⁿ tē 13, 14 chat kóng, 'In-ūi góa ê chōng-hú sī Lí só· chhòng-chō ê, Lí chhòng-chō góa ê sin-khu bí-biāu thang kiaⁿ.' Lán ê sin-khu kó-jiān sī chō-hòa ê Chú só· pī-pān ê, lán kiám m̄-tiōh sòe-jī lái chiàu-kò·, bián-tit gèk Siōng-tè chhòng-chō jîn-lūi ê hó ì-sù.

Lũn Kut

1. Thong seng-khu ê lâi-bĩn iok-liók ũ 200 gōa ki kut, chiah ê kut-thâu saⁿ chia̍h chhēng lâi chòe chit ê kut-keh; phì-jū chhin-chhiūⁿ kô·chóa ê lāng, tãi-seng pāk chit sian ê kut, âu-lâi ēng chóa kô· tī gōa-bĩn. Lāng oáh ê sī iā sī án-ni; kut thang sng sī chòe kè, i ê gōa-bĩn ũ ki-bah kap phê lâi pau chiah ê kut, tui án-ni chiāⁿ chòe chit ê seng-khu, tú-tú háp lāng ê lō·ēng.

2. Kut sī put-chí ũ lō·ēng ê mih; chit hāng sī ōe pó-hō· lâi-bĩn khah loán-jiók, khah nng ê mih; chhin-chhiūⁿ thâu-lô· (chiū-sī thâu-khak kut) ōe pó-hō· náu, á-sī hiáp-kut ōe pó-hō· sim kap hi. Koh chit hāng, kut sī giám-ngī ê mih bián-tit hō· seng-khu nng-nng, nā bô kut lāng beh thái ōe khiā, ōe kiāⁿ?

3. Chiah ê kut thang pun sī khoán, chiū-sī tng ê, té ê, píⁿ ê, bô hēng ê, (kóng bô hēng ì-sù m̄-sī bōe khòaⁿ-kìⁿ, sī bô miā thang hō.)

Kut sui-jiân sī giám-ngī ê mih, iáu-kú m̄-sī put-chí tng, sī khin-phiò ê mih. Tng kut ê lâi-bĩn ũ khang-khak chhin-chhiūⁿ tek-kóng-á, só·-í ōe khin koh íóng-íóng. Khang lâi ũ.kut-chhé tī-teh, kut-chhé ê sek-tì ng, ōe hām iū.

4. Chiah ê kut sī nng hō chit lâi háp chiāⁿ ê, chit hō sī khòng-bút-chit, chit hō sī seng-bút-chit.

Siat-sú chiong kut lâi ngau kàu thiám-thiám, chiū ōe tit-tiòh hit ê seng-bút-chit, chiū-sī ka.

A-sī kut hē tī hé lāi pū, seng-chit chiū lóng-chóng sio-khi, só-lâu-teh sī hit ê không-bút chit nā-tiāⁿ, chiū-sī chhin-chhiūⁿ he ê khoán-sit.

Lâng sòe-hàn ê sī chí nng hō ê chit sī tui-pòⁿ, áu-ni gín-ná ê kut sī khah nng, só-í nā poah-tó chiū khah bōe phah chíh kut-thâu.

Kàu tiong-liân ũ seng-chit chit hūn, không-bút-chit nng hūn, só-í kut khah ngi-chiāⁿ. Kàu lâu, không-bút-chit khah chōe, seng-chit khah chió, só-í lâu-lâng ê kut khah chhè, siat-sú poah-tó i ê kut khoài-khoài ôe chíh.

5. Nā siông-sè khòaⁿ chit ki kut chiū chai gōa-bīn lóng ũ chit tēng mōh teh pau, hō chōe kut-i. Kut ê gōa-bīn sī tēng koh kng-kút, chit hō tēng-kut chhng chōe-chōe khàng hō huìh-kng ôe si-úi liū-hēng, tòa huìh lāi iúⁿ-chhi kut. Kut ê lāi-bīn kap gōa-bīn bô saⁿ-tāng, sī khah phāⁿ koh liòh-á chhin-chhiūⁿ hái-jiông ê khoán, ũ bōe sng-tit ê sòe khang, lāi-bīn tóe āng ê kut-chhé koh ũ chōe-chōe bí huìh kng.

Siat-sú kut phah chíh, chíh hūn ê só-chāi ôe chuh tām-pōh huìh, bô lōa-kú chit ê huìh ôe kian kui tè, chit ê huìh ôe chiāⁿ chit hō chit chhin-chhiūⁿ ka ê khoán, hō hit ki phah-chíh ê kut ê siang thâu ôe saⁿ-liân. Nā bô tín-tāng kúi-nā lé-pài kú chit ê ôe saⁿ-liân ê chit ôe piàn tēng kap kut saⁿ chhin-chhiūⁿ.

Kut í-keng phah-chíh, beh sio-chiap ê si iáu-kín m-thang tín-tāng, kiaⁿ-liáu ôe lī-hūn, só-í tiòh ēng pang-á

lâi kah. Phah-chih ê só·châi hit ê sin ê kut khí-thâu ù seng-bút-chit khah chōe só·í khah nng, án-mi tiōh sòe-jī chiàu-kò· chiah bōe oai; nā bō chiàu-kò·, kàu tēng ê sī kut ōe khiau iā bōe koh-chài tít.

7. Kìⁿ-nā 2 tè kut saⁿ-liân ê só·châi kiò chōe kut-chat. Û ê ōe tín-tāng, ù ê bōe. Kìⁿ-nā ōe tín-tāng ê kut-chat chiū ù jím, chiū-sī nng-kut phơ-teh tī 2 tè kut-thâu ê bīn. Nng-kut sī chin pēh koh kng-kút, nng-kut iā chin jūn liōh-á chhin-chhiūⁿ kun ê khoán-sit.

Kut-chat ê só·châi ù chin kàu ê mōh lâi pau, hit ê mōh ê lâi-bīn ōe sīⁿ êk lâi lūn-ték kut chat, hō· 2 tè kut-thâu khoài-khoài tín-tāng, khah bōe saⁿ chhòe, lâi hoat ih-ih oaih-oaih ê siaⁿ. Siâu-liân ê lāng khah bín-chiát, chit hāng ê iân-kò· sī in-ūi kut-chat ê êk khah chiàu-pī.

Kut-chat iā ù kun-tòa ōe ke-thiⁿ gōa-mōh ê lát hō· kut khah bōe lut-khū. Kun tòa sui-jian sī chin ióng koh jūn ê mih, m-kú ù sī lāng lâu-tiōh kun, chiū-sī in-ūi oái-tiōh hō· hit ê kut-chat ê kun keng khui siū siong-hai. Nā án-ni tiōh sòe-jī chiàu-kò·, bián-tit phòa-siūⁿ ê sū, tòa thiāⁿ ê sī thang ēng pò· ùn léng-chúi lâi pau, pò· liōh-á sio chiah koh ùn léng-chúi, kha tiōh kiáh khí-lâi, m-thang sūi lóh, iā m-thang kiu khí-lâi, kúi-nā tiám-cheng kú nā bō khah hó tiōh chhiáⁿ i-seng lâi bāi. Kut nā lut-khū, tiōh kín-kín chhiáⁿ chai-iáⁿ ê lāng lâi chhiâu i, nā iân-chhiân kiaⁿ-liáu ōe khah oh chhiâu.

8. Kut-chat ōe hun

(1) Oē tín-tāng ê

(2) Bōe tín-tāng ê

Oē tín-tāng ê koh hun

(1) Tín-tāng sió-khóa ê

(2) Tín-tāng kín khoài ê

Kut-chat khoài tín-tāng ê, ū ê chhin-chhiūⁿ hō·tiáp, ū ê chhin-chhiūⁿ cheng-khū kap khū-thui, ū ê chhin-chhiūⁿ khang kap sún ê khoán. Nā khòaⁿ kut-tô· chiū khoài hun-piat chí kúi-nā khoán.

9. Kut-keh thang pun sì pō·ūi, chiū-sī thâu-lô·, sin, chhiú, kha. Thâu-lô· chiū-sī thâu-khak kut pun thâu-téng, thâu-tóe kap bin. Koh ū hī-khang-lāi ê sòc tè kut, í-kíp chíh-ē ê kut lóng sng chòe siók tī thâu-lô·.

Kut keh ê kut thang chiàu ē-tóe pài-liát.

Thâu-lô· 29 tè	{	Thâu téng ê kut	kiōng 8 tè
		Thâu tóe ê kut	
		Bīn ê kut	kiōng 14 tè
		Hī-khang lāi ê kut	
		Chih-ē ê kut	

Sin kiōng 58 tè	{	Chek-thiāu	ām-kún	7 tè
			heng-háh	12 tè
			io-kut	5 tè
		kiōng 33 tè	tí-kut	5 tè
			Khong-kut	4 tè
		Heng-khám kut		1 ki
		Hiáp-kut		24 ki

2 ki chhiú kiông 64 ki	{	Keng-kah	2 tè
		Só-chū	2 tè
		Chhiú-pi	2 ki
		Chiá ⁿ -tiú	2 ki
		Hoán-tiú	2 ki
		Chhiú-óa ⁿ	16 tè
		Chhiú-chiú ⁿ	10 ki
		Chhiú-chí	28 ki

2 ki kha kiông 62 ki	{	Bô-miâ-kut	2 tè
		Tōa-thúi	2 ki
		Chhek-kai-kut	2 tè
		Kan-kut	2 ki
		Hui-kut	2 ki
		Kha-óa ⁿ	14 tè
		Kha-chiú ⁿ	10 ki
		Kha-chí	28 ki

Siâu-liân ê sī kut chiàu téng-bīn kiông 213, chóng-sī âu-lâi 5 tè tí-kut ôe saⁿ-liâm chiâⁿ chòe 1 tè tí-kut, koh 4 tè kut iâ ôe saⁿ-liâm chòe 1 tè. Ân-ni 9 tè piàn chòe 2 tè, só-í thang kóng tiong-liân ê sī kut-keh ū 206 tè kut.

10. Thâu-lô· ū kúi-nā tè kut lâi hâp chiâⁿ-ê. Kap-chōa ê hūn ū ê ū khih chhin-chhiūⁿ kù-á hō· í saⁿ-chhēng. Thâu-lô· lâi ū khang-khak liōh-á chhin-chhiūⁿ iâ ê khoán. Khang-khak lâi ū tóe thâu-náu, náu chiaⁿ ôe ún-tàng. Thâu-lô· ê kut bōe-ōe sūi-tè ka-kī tín-tāng, chí-ū ē gē-chô kut ôe chiūⁿ-lōh lâi khui-chhùi hâp-chhùi nā-tiāⁿ. Sui-jian án-ni, iáu-kú lán ôe kiāh-thâu àⁿ-thâu, m̄-nā tī chēng-āu iâ tī siang-pēng, thâu iā ôe oát-lâi oát-khì, che sī tui kúi tè

thâu-khak kap chek-thiāu-thâu 2 tè kut òe saⁿ-kap chòe kut-chat, chek-thiāu thâu chít ê kut miâ kiò báu-kut, tē-jī ê hō chòe sún-kut.

Báu kut ê téng-bīn siang-pêng iāh ū lī-lī-á lap u, thâu-lō· khòa tī ām-kún ê ūi siang-pêng lī-lī-á khah thóng lāi thap tī chí 2 ê lap-u ê só·-chāi, chí 2 ūi òe chòe 2 ê kut-chat. Koh báu-kut ū sún-khang, sún-kut ū chít ki sún; chí 2 hāng òe saⁿ chhēng lāi chòe chít ê kut-chat. Lāng tiōh óa-khò chiah ê saⁿ ê kut-chat chiū thâu òe chiàu téng-bīn só· kóng ê khoán lāi tín-tāng.

11. Ka-chiah ê kut kiò chòe chek-thiāu. Pún-jiân ū 33 tè kut, āu-lāi chiàu tē 9 chat í-keng kóng 9 tè òe saⁿ-liām piàn chòe 2 tè, só·-í kuí tiāu chek-thiāu chí-ū 26 tè. Chek-thiāu ták tè kut hun chēng āu 2 pō·-ūi. Chēng-bīn kiò chòe kut-thé, āu-bīn kiò chòe kut-kheng. Tī ták tè kut-kheng ū tōa khang, 26 tè kut ê khang saⁿ-thiáp chiū chiāⁿ chòe chít tiāu kng, kng-lāi ū tōa tiāu chek-náu, chek-náu ê téng-thâu òe sòa-chiap thâu-khak lāi ê náu. Tī múi 2 tè kut thé ê tióng-kan ū chít tè jím (chiū-sī nng-kut) lāi phơ teh chòe tiām. I ê lō·-ēng sī hō· kut tú kut bōe saⁿ-kháp, iā khah bōe chhek-tiōh thiāu lāi ê chek-náu. Kut hiah chōe tè sī hō· ka-chiah òe ut-khiau òe chhun tít, khi lāi khi-khi. Ka-chiah koh sī chhin-chhiūⁿ thiāu hō· seng-khu òe thēng-sin.

Chek-thiāu téng-thâu 26 tè kut hun chòe siók ām-kún ê 7 tè, siók hong-háh ê 12 tè, siók io ê 5 tè. Hiah ê kut ná

lòh-kē só· tióh tam-tng ê tǎng ná ke-thiⁿ, só·-í eng-kai tióh ná kē ná tōa tè. Koh chek-thiāu ē-bé pún-jian 9 tè kut hāp chiāⁿ chit ê tōa tè kut, kiò chòe tí kut. Koh chit ê khah sòe tè kut hō chòe khong-kut. Tī siū-lūi ū khah chòe tè khong-kut chòe i ê bé ê kut.

12. Hiáp-kut kiōng ū 24 ki, ták pêng 12 ki. Ták ki āu-bīn kap chek-thiāu saⁿ-liân, téng-bīn chhit tui iā kap heng-khám kut saⁿ kau-chiap. Chiah ê hiáp-kut kap heng-khám kut, ōe pó-hō· sim kap hì, khah bōe siū siong-hāi. Heng-khám kut téng-thâu ê siang-pêng ū chit ki kut kiò chòe só-chū kut. Só-chū-kut thán-hoaiⁿ, i ê lái-thâu kap heng-khám kut saⁿ-liân, gōa thâu kap keng-kah kut saⁿ-chhēng.

13. Chek-thiāu ē-thâu ū tí-kut kap khong-kut. Tí-kut ê siang-pêng ū tōa tè kut hō chòe Bô-miā kut. Tí-kut khong kut kap 2 tè bô-miā kut lái sio tàu chòe chhin-chhiūⁿ phún hō chòe kut-phún. Kut-phún ū hun tī hū pak-lái ê chōng-hú hit hō lô·-ēng.

14. Bô-miā kut ōe kap tōa-thúi kut saⁿ kau-chiap. Ták ê bô-miā kut ū chhim-chhim lap-u ê só·-chāi chhin-chhiūⁿ cheng-khū, tōa-thúi kut ê thâu sī chhin-chhiūⁿ cheng-khū thúi chhim tàu tī lap-u ê só·-chāi, só·-í put-lūn khū-teh, khiā-teh, chē teh, á-sī kiāⁿ-cháu, chit ê kut-chat put-chí kian-kò. Tōa-thúi kut sī thong seng-khu tē-it tōa, tē-it ióng ê. Sió-thiú sī tui kha-thâu-u khí kàu kha ūi-chí. Hit lái ū nng ki kut, lái-piⁿ ê kut sī khah tōa ki hō chòe kau-

kut. Tī gōa-piⁿ ū khah sòe ki kiò chòe hui-kut. Hui-kut ū kun-tòa pāk-liām tī kan-kut, koh kan-kut kap tōa-thúi kut saⁿ-liân chòe kha-thâu-u ê kut-chat. Kha-thâu-u ê chêng-bīn ū chhek-kài-kut. Kha-thâu-u chòe kut-chat lióh-á chhin-chhiūⁿ hō·-tiáp ê khoán-sit. Eng chit ê kut-chat kha oe ut-khiau, oe chhun-tit, chóng-sī bōe oát-lái, oát-khi.

15. *Kha.* Kan-kut kap Hui-kut ê ē-thâu kap kha-óaⁿ saⁿ-liân chòe kut-chat, chiàu hō·-tiáp ê khoán. Siang-pêng khah phòng ê só·-chāi kiò chòe kha-bák, lái piⁿ ê chiū-sī kan-kut ê ē-thâu, gōa piⁿ ê sī hui-kut ê ē-thâu. Kha-óaⁿ 7 tè kut oe kap kha-chiúⁿ 5 ki saⁿ-liân chòe kut-chat. Koh kha-chiúⁿ oe kap kha-chí 14 ki saⁿ chhēng iā chòe kut-chat. Kha ū hiah chōe ki kut, ì-sù ài hō· lāng hó kiāⁿ-tāb, khin-phiò. Siat-sú kha kơ chit tè kut nā-tiāⁿ tek-khak sī oh-tit kiāⁿ; kha nā pāk ân sī chhin-chhiūⁿ án-ni, só·-í khòaⁿ-kìⁿ pāk-kha ê lāng teh kiāⁿ lô· sī ná chhin-chhiūⁿ teh tǎh khiau chit-poaⁿ-iūⁿ.

Lūn keng-kah kap chhiú.

16. Keng-kah kut sī saⁿ kak hēng koh piⁿ, nng tè kut sī piⁿ óa heng-háh āu ê siang-pêng, i ê gōa kak oe kap chhiú-pi kut ê thâu saⁿ-liân chòe cheng-khū kap khū-thui hit hō kut-chat. Chhiú-pi ê ē-thâu kap chiāⁿ-tiú, hoán-tiú

ōe saⁿ chhēng chòe tiú-chat, chit ê sī chhin-chhiūⁿ hō·tiáp ê kut-chat.

Chiàⁿ-tiú ê téng-thâu khah tōa, ē-thâu khah sòe. Hoán-tiú sī tui-hoán téng-thâu khah sòe, ē-thâu khah tōa. Nng ki kut téng-bīn kap ē-tóe saⁿ chhēng chòe kut-chat. Hoán-tiú ê ē-thâu ōe kap chiàⁿ-tiú ê ē-thâu saⁿ phoah. Hoán-tiú sī kap chhiú-óaⁿ saⁿ-liân só·í hoán-tiú hoan lái, hoan khi ê sī chhiú ōe tè i. An-ni chhiú tióh óa-khò hoán-tiú kut ê tín-tāng chiah ōe péng-lái péng-khi.

Chhiú-óaⁿ ū 8 tè kut pái-liát chòe 2 chōa. Téng-bīn hit chōa kap hoán-tiú ê ē-thâu saⁿ chhēng, ē-chōa kap chhiú-chiúⁿ saⁿ chiap. Chhiú-chí-kut kiōng ū 14 ki, tōa-pō·bú ū 2 ki. Kí-ū ê chng-thâu-á tak ê ū 3 ki kut. Chhiú-chiúⁿ kap chhiú-chí kiōng ū 19 kut-chat, só·í chhiú ōe mi-óa, chng-thâu-á ōe ui-liām.

17. Eng chhiú kap kha saⁿ pí-phēng.

Téng-bīn só· gī-lūn kha-kut kap chhiú-kut tãi-khai ōe saⁿ tui, thang chiàu ē-tóe lái pái-liát.

Bô-miā kut kap keng-kah chham só·chū kut saⁿ tui.

Tōa-thúi ,, ,, chhiú-pì

Kan-kut } ,, chiàⁿ-tiú }

Hui-kut } ,, hoán-tiú }

Kha-óaⁿ ,, chhiú-óaⁿ

Kha-chiúⁿ ,, chhiú-chiúⁿ

Kha-chí ,, chhiú-chí

Nã siông-sè pí-phēng kha ê kut kap chhiú ê kut chiū chai sui-jiân ũ chōe-chōe hāng saⁿ chhin-chhiū iáu-kú ũ koh-iūⁿ ê khoán-sit. Chit ê koh-iūⁿ sī ũi-tiōh lō-ēng bô tâng. Lâng tiōh ēng kha lâi khiã á-sī kiāⁿ-chân, só-í kha-kut tiōh chin ióng koh kian-kò; chia^h oe tam-ting seng-khu ê tâng.

Lâng khah siông ēng chhiú sī beh thêh mih á-sī chòe ták téng-hō ê kang, kiám-chhái chhō-kang kiám-chhái iù-kang, só-í chhiú ták ũi m nã khiām-ēng lát iā tiōh put-chí bín-chiát.

Koh nã siông-sè khòaⁿ kut-chat chiū chai tōa-thúi-kut ê thâu kap chhiú-pi kut ê thâu tōa-tōa saⁿ chhin-chhiūⁿ. Kha-thâu-u kap tiú-chat oe saⁿ-túi, nã-sī kha-thâu-u ũ chhek-kài kut chhiú chiū bô. Ũ chit hāng iáu-kín tiōh khòaⁿ chiū-sī chhiú oe péng-lâi péng-khì kha bōe án-ni.

Koh chhiú ê chng-thâu-á pí kha ê chng-thâu-á khah tng iā khah gâu tín-tâng.

Bat ũ chit lâng bô chhiú, i ân-ân á óh ēng kha ê chng-thâu-á kiáh pít, siá jī koh ũi-siông.

Lùn ki-bah.

18. Ki-bah chiū-sī chiaⁿ-bah, ki-bah ê siang-thâu ũ pèh-sek khah jūn ê chit, kiò chòe kiān. Ki-bah khah siông oe ēng siang thâu ê kiān kap kut saⁿ-liân, chóng-sī ũ só-

chāi ki-bah ka-kī oe kap kut saⁿ-liân, bô kiân tī-teh. Ki-bah oe kiu ngī iā oe pàng-sang. Seng-khu tak ūi tióh óa-khò ki-bah kiu chia^h oe tín-tāng. Kiân bōe kiu, sī oe tè ki-bah ē kiu lâi khan kut tín-tāng nā-tiāⁿ. Chhiú khòaⁿ chhiú chit ē ut-khiau sī in-ūi chhiú chêng ē ki-bah kiu ngī chia^h oe ut. Chhiú chit ē chhun sī in-ūi chhiú chêng ē ki-bah pàng-sang, chóng-sī chhiú āu ē ki-bah kiu ngī lâi hō chhiú chhun-tit.

Nā beh kiáh-thâu tióh óa-khò âm-kún āu ē ki-bah kiu lâi kiáh-thâu, nā beh àⁿ-thâu sī âm-kún chêng ē ki-bah tióh kiu lâi khan thâu àⁿ-lòh. Bô lūn tak téng-hō tín-tāng, kiám-chhái kha á-sī chhiú, beh óa sin á-sī lī sin, kiám-chhái àⁿ io á-sī thêng-sin, kiám-chhái chhiú gōa sèh, lâi sèh, lóng sī in-ūi chit tui á-sī hit tui ē ki-bah oe kiu ngī lâi chiāⁿ lāng só' ài chiāⁿ ē tín-tāng.

19. Seng-khu siang pêng ē ki-bah píⁿ-píⁿ, i ē lât iā píⁿ. Siat-sú chit pêng kah ióng chiū oe iāⁿ hit pêng kah lám ē. Kbi-jū lāng ē bin nā oai, beh káng-kiū hit ē iān-kò chhiū-sī chit pêng ki-bah ē lât bô kàu-giáh, hit pêng ki-bah ē lât kah tōa, chiū khiú bin oai-khi. Koh phì-jū chhin-chhiūⁿ phêng, chit pêng kah lóh hit pêng oe kah khi.

20. Ki-bah hun 2 bō. Chit hō sī chhut-chāi lāng kiu pàng ē, chhin-chhiūⁿ kha, chhiú, âm-kún ē ki-bah sī chhut-chāi lāng só' ài tín-tāng ē. Tē-jī hō sī chū-jian kiu-pàng ē, chhin-chhiūⁿ sim put-sī teh phók, lāng bōe chú-i-tit hō i kah kín kah bān. Ūi kap tng-á piáh ē ki-bah iā sī chū-jian tín-tāng ē.

Ki-bah ũ ê chít pòaⁿ chū-jian, chít pòaⁿ chhut-chai lāng só· ài kiu ê, chhin-chhiūⁿ heng-khám ê ki-bah siông-siông kiu-pàng hō· lāng ôe chhoán-khūi, che sī chū-jian, chóng-sī lāng nā ài thēng ôe kìm-khūi tiáp-á-kú, che sī chhut-chai lāng só· ài.

21. Ki-bah nā sī-siông ēng chiū ôe chiām-chiām khah chát, khah ióng; nā lóng bô ēng chiū pìⁿ-chòe nng-chiāⁿ, nā bong i chiū chai bô tēng-tauh. Phah-thih sai-hū i ê chhiú-tó· tēng-tēng, sī in-ūi i put-sī ēng chhiú kiáh thih-thui phah-thih. Kiō-hu i ê kha-āu-tó· iā sī án-ni, in-ūi siông-siông kiāⁿ lō·, kha ê ki-bah ná ēng ná chát. Khi-thau beh phah-thih á-sī kiāⁿ hng lō· lāng khoài iā, tiōh tauh-tauh hioh siān, í-keng koàiⁿ-sì chiū bián, che sī in-ūi ki-bah ná kiu ná ũ lāt.

Lāng nā ài seng-khu ióng-kiāⁿ m̄ thang tiāⁿ-tiāⁿ chē Ták jít tiōh ēng ki-bah lái tín-tāng: put-lūn bú-lāng, á-sī kiāⁿ-cháu, phah kiū that-kiū, siū-chúi, che lóng ôe put-chí lī-ek seng-khu thang khah ióng, chóng-sī ták hō ũn-tōng tiōh chún-chat. Siat-sú seng-khu bô koàiⁿ-sì ê sī chiū chhut-lāt siuⁿ kè-thau, kiaⁿ-liáu m̄ nā bô lī-ek hoán-tng ôe hām-hāi seng-khu.

Lāng sui-jian tōa-hàn iā bián chhin-chhiūⁿ hāk-seng thé-chhau thit-thô, m̄ kú nā-sī ták jít chhut mng kiāⁿ-kiāⁿ chiáh hong sī kék hó, ôe pang-chān seng-khu khah ióng-kiāⁿ.

22. Lâng put-lũn số· chòe tióh ēng ki-bah. Nā kóng-
 oe tióh ēng chhui-tũn, chhĩ kap nā-âu chiah ê ki-bah. Nā
 beh siá-jĩ, kiáh chiah, tōaⁿ-khĩm tióh ēng chhiú ê ki-bah.
 Khí-thâu beh chòe sím-mĩh éng sī khah bān, khah oh; nā-
 sī liān kàu sèk chiũ oe khoài. Gín-ná beh siá jĩ khí-thâu
 ũn-ũn-á lāi uih, ũn-ũn-á liān kàu tōa-hàn chiũ siá put-chĩ
 sèk. Thák-chheh lāng chí-ũ tióh sim-lāi siũⁿ ì-sù, chhiú
 chiũ oe siá chhut, m̄ bián siũⁿ hit jĩ, chhiú tióh cháiⁿ-iũⁿ
 siá.

Lũn phê.

23. Seng-khu ê gōa-bĩn lóng ũ phê pau teh. Tùi gōa-
 bĩn lāi khòaⁿ sī chĩt tēng nā-tiāⁿ, nā-sī lēh-khui lāi giām i
 chiũ chai ũ nng tēng. Ē-tóe hit tēng nng-lũn, sip-sip,
 kút-kút, ũ bì huĩh kng iáh ũ náu-sòaⁿ. Hit tēng kiò chòe
 lāi-chō. Tēng-bĩn hit tēng khah ta, lióh-á chhơ-siap kiò
 chòe gōa-hu. Gōa-hu bô huĩh-kng, bô náu-sòaⁿ số·í nā
 phah-phòa bōe lâu huĩh, lāng iā m̄ chai thiàⁿ. Phê nā
 phòng-phā chiũ-sī gōa-hu nā-tiāⁿ. Nā siong-tióh lāi-chō
 chiũ oe lâu huĩh, lāng iā oe chai thiàⁿ. Thì-thâu sai-hũ
 nā koah-tióh lāng ê gōa-hu ka-kĩ iā m̄ chai, siat-sú hut-
 jiān siong-tióh lāi-chō lāng chiũ oe chai thiàⁿ, huĩh iā oe
 lâu.

24. Gōa-hu sī-siông ũ phĩ pòh-phĩⁿ, pòh-phĩⁿ hiauh

khí-lâi. Thâu-khak ū khah chōe, kiò chòe thâu-phơ; thong seng-khu iā ū nā-sī khah bô hián-bêng.

Siat-sú pò ní sek tiòh sóe chōe-chōe pái chiah oe thè sek, iā ū sī lóng bōe thè sek; nā-sī gōa-hu ní sek, bô lōa-kú sek oe ka-kī thè, che sī in-ūi gōa-hu é phí chiām-chiām hiauh-khì, só·í thang chai phê sī-siông ũn-ũn-á oāⁿ sū.

25. Ū sī lāng ūi hoc, ūi ang-á tī phê-nih éng bōe lak, che sī cháiⁿ-iūⁿ? Sī in-ūi teh ūi é lāng ēng ní-liāu thiū jíp khang, chiam chiah sià jíp phê kàu lāi-chō. Lāi-chō bô phí taúh-taúh hiauh khi, só·í sek-tī í-keng kàu hia éng bōe lak. In-ūi phê-hu lioh á kng-liāng, só·í lāi-chō só· ū é sek-tī hián-bêng tī phê bīn. Ū só·chāi é chhiⁿ-hoan chín ài chhiah hoe tī seng-khu nih, in-ūi in é hong-siòk put-chí tui-tiông. Ài thè-biān é lāng chiū chhiah hoe khah chōe, lóng bô hiām hit é kan-khó.

26. Phê-hu é lō-ēng sī oe pò·hō lāi chō biān khắp-tiòh sīm-mih. Siat-sú liū phê ang-ko chhiah-chhih chiū kan-khó, bong-mih, hang-hé, kēⁿ-hong lóng hō i chín thiàⁿ.

Seng-khu sīm-mih só·chāi nā khah siông ēng hit é phê chiū chiām-chiām pīⁿ khah kâu. Put-sī chhēng oe é lāng nā hut-jian thng-chhiah-kha chiū oh-tit kiāⁿ, in-ūi soa oe tiam kha. Put-sī thng-chhiah-kha é sī-kòe kiāⁿ bô kan-khó, in-ūi kha tóe é phê í-keng kâu. Chhiú sīm khah siông bong-mih i é phê iā sī kâu. Chhēng-ēng é lāng

chhiú-phê iù-iù, nā sī chòe chhō-kang ê chhiú-phê khah
chhō-lāi báp lō-ēng. Hit ê lāng nā beh siū hōe á-sī chòe
iù ê kang khah oh-tit.

Lūn phê ê sek-tī.

27. Phê ê sek-tī bô sio-tāng, ū ê ơ, ū ê âng, ū ê ãg,
koh ū khin tâng ê hun-piat. Che sī in-ūi phê-hu tē-it
chhin ê só-chāi oe siⁿ iù-iù ū sek-tī ê liáp-á. Chiah ê
liáp-á pí soa khah iù kúi nā pah pē. Liáp-á nā ơ phê ê
sek-tī chiū ơ, nā khah chhiah phê chiū oe chhiah-sek. Siat
sú lāng sī-siông phak tiōh iām jít, phê ê sek chiū khah
tāng, nā sī siông-siông tiām chhū-lāi bīn-sek chiū khah
péh. Nā-sī phê siuⁿ pēh tōa pòⁿ sī in-ūi huìh khiām. Tiōh
chhéng-kàu i seng i-tī.

Phê ê kōaⁿ-chōaⁿ.

28. Phê ê lāi-chō m̄ nā ū bí-huìh kúg kap náu-sòⁿ iā
ū kōaⁿ-chōaⁿ kap kōaⁿ-kúg. Kōaⁿ-chōaⁿ sī chhin-chhiūⁿ
kúg-lē tī lāi-chō lāi. Chōaⁿ só· siⁿ ê kōaⁿ oe àn kōaⁿ-kúg
thàu kàu phê-bīn. Tāk ê kōaⁿ-chōaⁿ nā oe thiu tit chiū
iok-liók 2, 3 hun ê tng. Seng-khu ê kōaⁿ-chōaⁿ iok-liók ū
700 bān tiāu. Siat-sú oe chiap chòe chit tiāu chiū-sī kúi-

nā phò·lō· ê tâng. Phê ták ũi ũ chin chõe kōaⁿ-chōaⁿ· chóng-sī chõe chió bô saⁿ-tâng. Chhiú-chiúⁿ hit só·chãi chít chhùn ê sù-hong ũ 2800 tiâu, iā ũ pát ũi put-chí khah chió, chít chhùn sù-hong chí ũ 400 tiâu nā-tiāⁿ.

29. Teh chõe kang á-sī joáh-thiⁿ ê sí teh lâu kōaⁿ chiū oe khòaⁿ-kìⁿ chin bêng, chít hō kiò chõe chū-kak ê kōaⁿ, chóng-sī pêng-siông thong seng-khu put-sī teh lâu kōaⁿ, nā-sī bák-chiu khòaⁿ bõe kìⁿ, só·í kiò-chõe put-kak ê kōaⁿ. Phi-jū lạng phi saⁿ tī tek-ko, ũn-ũn-á ta-khì, bõe khòaⁿ-khì hit ê chúi khì cháiⁿ-iūⁿ bô-khì, lạng pêng-siông só· lâu put-kak ê kōaⁿ iā sí án-ni.

30. Chít jít kú só· lâu ê kōaⁿ nā oe lóng-chóng sîn lăi niū tái-khai ũ kun-pòⁿ ê chõe. Khó-kiàn lăi-saⁿ bak-tiôh seng khu ê lâ-sâm m̄ thang chhēng siuⁿ kú tiôh khah siông sóe. Lạng bē khùn ê sí tiôh ōaⁿ khùn saⁿ, chiong jít-sī só· chhēng ê saⁿ hē-teh thang chhe hong, kàu bîn-á-jít thang koh chhēng. Khùn saⁿ jít sí tiôh chhe hong, án-ni lăi thòe ōaⁿ.

31. Siat-sú lăi kô·bát kōaⁿ-chōaⁿ ê kúg-kháu tì-kàu kōaⁿ bõe lâu, seng-khu chiū oe phòa-pīⁿ, só·í tiôh siông-siông sóe seng-khu, bián-tit ũ lâ-sâm that-bát kōaⁿ-kúg, che sī put-chí iàu-kín. Tē-it hó ê hoạt-tō· chiū-sī chá-khí sí khùn-khí thong seng-khu lăi sóe, aū-lăi ēng liôh-á chhơ ê ta-pò· chhõe kàu phê-hu sio-lō. Kiám-chhái ũ lạng bô ók-tī chí-ū ēng bîn-tháng tóe chúi sóe, aū-lăi ēng ta-kun

lâi chhòe iā khó-í. Lâng tú-á chiah pá m̄-thang sóe-ék, kiaⁿ-liáu òe chó·-tòng siau-hòa ê tãi-chì.

32. Lâng khi lâm-iūⁿ á-sī khah sio-joáh ê só·-chāi khiā-khí, ài taùh-taùh châng chúí sóe-ék. Chit ê hoat-tō· chin tui-tiōng lâi sòng-khoài seng-khu. Tī chia lâng nā òe hiáu thàn chit ê hoat-tō·, sin-thé chiū òe khah chheng-khì iā òe khah ióng-kiāⁿ. Iàu-kín tiōh ēng ta-kun chhit phē ta chiū khah bōe kám-tiōh hong. Khí sin chhù ē lâng eng-kai pī-pān sòe keng êk-tī-pāng hō· ke-lāi ê lâng lūn-liū ēng, lâi sóe seng-khu. Êk-tī keng lâi chit kak thang ēng pà he chòe tōa pōaⁿ thàn kàu chhù-gōa. Sóe sin liáu beh piāⁿ chúí-tháng ē sī chúí òe lāu chhut gōa-bīn, án-ni chiū khah lī-piān, sêng kang.

Lūn m̄ng.

33. Tū kha-chhiah-tóe kap chhiú tiōng sim í-gōa thong seng-khu lóng ū m̄ng, chóng-sī thâu-khak khah chōe. Tāk ki m̄ng sī tui phē-lāi ê m̄ng-kng hoat-chhut. M̄ng-kng ê thâu ū m̄ng kun só·-í òe hoat m̄ng, kun nā bō-khì chiū bōe koh hoat; phī-jū chháu-á nā liām í ê hiōh á-sī kī, chháu òe koh hoat, kun nā kàu khí-lāi chiū lóng bōe koh hoat. Chiah ê m̄ng tāk ki ū khang-khak, gōa-bīn tēng, lāi-bīn bō náu-sòaⁿ, só·-í chhut-chāi lâng chián iā bōe thiāⁿ; nā-sī phē ê lāi-bīn chiū ū náu-sòaⁿ, só·-í chhoah m̄ng chiah òe thiāⁿ. Tāk ki m̄ng-kng ū sòe

nâu ki-bah kiu ê si oe khan mung khiã tit. Lâng kiám-chhái tōa kiaⁿ á-sī iū-kóaⁿ, chiū chiah ê sòe tiâu ki-bah oe kiu, tì-kàu mung-kúg chhi lóng khiã. Tī ták ki mung ê piⁿ-thâu ũ sòe tè iū-chóaⁿ, oe siⁿ iū lâu kàu mung-kúg. Iū ê lō-ēng sī oe lūn-ték mung kap phê. Chit hō iū kiò chòe chhip-iū, chóaⁿ kiò chòe chhip-chóaⁿ.

Lūn chng-kah.

34. Tī chng-thâu-á bé ê âu-bīn ũ chng-kah, sī siók kak ê lūi. Chng-kah pún-jiân tui kah-tóe hoat-siⁿ, koh put-sī tit-tiòh iūⁿ-chhiⁿ lāi chiām-chiām khah tng, ũ lāng lâu kàu chin tng.

Ū si chng-kah siū siong, chng-sī kah tóe nā bō phah-pháiⁿ, chiū chng-kah oe ũn-ũn-á koh hoat, kah tóe nā lóng phah pháⁿ, chng-kah chiū éng bōe koh hoat.

35. Chng-kah ê lō-ēng sī oe ke-thiⁿ chng-thâu-á bé ê lát, hō lāng oe ni-mih, liām mih khah lī-piān. Koh chng-kah oe chiàu-kò chng-thâu-á bé khah bōe siū siong. Chng-kah iàu-kín tiòh kò chheng-khi. Lā-sām chek-chū tī chng-kah-ē kiaⁿ-liáu ũ tók tī-teh. Eng chng-thâu-á thèh mih lāi chiáh á-sī pē-chiūⁿ chiū chhui á-sī phê oe bak-tiòh chng-kah-ē ê tók. Koh chng-kah chheng-khi kiám m-sī khah hó khòaⁿ mah?

Lũn sù-móh.

36. M nā seng-khu ê gōa-bīn ũ phê nā-tiāⁿ, lāi-bīn iā ũ. Lāi-phê khah siông kiò chòe sù-móh, iū-ūi só[·] sīⁿ ê êk kiò chòe sù. I ê chit iū-iū, nóg-nóg, khoài phah-phòa. Sù-móh pí phê-hu khah tâm-sip, khah ũ huìh só[·]-í ũ âng chhiah sek. Gōa-phê kau-kài hō[·] sù-móh tui hia sio-chiap ê, sī ti bák-chiu-phê téng ē ē kīⁿ, tī phīⁿ-khang, tī chhūi-tūn chiah ê só[·]-chāi lóng sī gōa-phê sù-móh saⁿ kau-kài ê ũi. Tui chiah ê ũi khí sù-móh ôe chòe phīⁿ-khang, káp chhūi ê lāi-lí àn nā-âu. tít-tít thòaⁿ kàu hī, koh àn chiah-kúg thòaⁿ kàu ũi káp tít-á. Pak-lāi pút lūn sím-mib só[·]-chāi chhin-chhiūⁿ kúg á-sī lóng, lóng ũ chit téng sù-móh tī hia chòe lāi-lí.

Lũn liên-bāng.

37. Phê lāi-chō[·] ē-tóe koh ũ chit chân teh pau seng-khu ê, kiò chòe liên-bāng. Liên-bāng chham iū tī-teh, súi lāng chōe chió bô tâng, chit ê iū ôe kò seng-khu ê sio-lō, khah bōe àn phê chāu-chhut tī gōa-bīn. Liên-bāng tī phê ē lāi pau seng-khu, koh bô lūn huìh-kúg, náu-sòaⁿ, chōng-hú, ki-bah, êk-chòaⁿ, êk-kúg saⁿ óa ê só[·]-chāi chiū ũ liên-bāng teh pau tú-hó ân lēng, hō[·] ták hāng tiāⁿ-tiòh bōe choah. Tī io-kut siang-pēng, liên-bāng pau lāi-sīn hīt ũi ũ khah chōe iū, chit ê iū ê lō[·]-ēng sī ôe hū lāi-sīn khah

bōe lap-lòh-khì. M̃-nā án-ni, koh tī kúi-nā só·chāi ũ liên-bāng chhah jíp chōng-hú lāi chòe keh, lāi hū i khah chāi khah kian-kò. Tùi án-ni nā chiong ták ê chōng-hú it-chhīn tū-khì, ták hāng ê kheng-khak iū-goân tī-teh, chiū-sī liên-bāng.

Lūn chhoán-khùi ê lō.

38. Lāng chhoán-khùi chiū-sī lūn-liū khip-jíp kap hō·chhut. Khip ê sī khong-khì tiōh àn phīⁿ-khang jíp, keng-kè phīⁿ, nā-âu, siaⁿ-kúg, chōng-kbì kúg jiān-āu àn siang-pèng ê khì-kúg kàu lū. Sô· hō· chhut ê khì hit tiâu lō· sī tú-tú tui-hoán. Eng chhui lāi chhoán-khùi sī m̃ hó, tiōh àn phīⁿ-khang chiah tiōh. Chit ê in-toaⁿ cháiⁿ-iū²? Chiū-sī khong-khì ōe hō· phīⁿ kè-lū bián ũ eng-ia jíp hì, koh léng ê khong-khì keng-kè phīⁿ-khang chiū piàn khah sio iā khah bōe ta, chí 3 hāng lóng ũ lī-ek.

39. Lūn phīⁿ ōe koán-lí phīⁿ bī ê tãi-chì, chòe ngō·koan ê sī kì tī tē 121 chat. Tī chia sī lūn phīⁿ ê koan-hē tī chhoán-khùi nā-tiāⁿ.

Phīⁿ thang hun gōa-lāi nng pō·ūi. Chhut-hiān tī bīn-nih sī gōa phīⁿ, sī nng-kut khām phē. Phīⁿ-niū sī nng tè sòe tè kut saⁿ óa lāi chiāⁿ ê. Gōa phīⁿ ê khoán-sit ták kok bô tâng. Tiong-kok lāng ê phīⁿ-niū sī khah pīⁿ. Se-kok lāng ê sī khah koāiⁿ, tui án-ni bák-kiāⁿ ê tiong-niū m̃ nā chit khoán, tiōh hāp phīⁿ-niū ê koāiⁿ-kē chiah ōe sòng.

khoài. Phīⁿ-niū ē-tóe sī phīⁿ-chiam, phīⁿ-chiam ē siāng-pêng sī phīⁿ-slt. Chiam ē ē-bīn sī phīⁿ-tóe. Tóe ū nāg khang kiò chòe phīⁿ-khang, i ē lāi lí sī téng-bīn só· kóng ē sū-móh. Khang lāi ū mng, i ē lō·ēng sī oe chók-tòng siók hô·sín ē lūi khah bōe jíp-khì. Sū-móh oe siⁿ phīⁿ-chúi lūn-ték phīⁿ-lāi. Koh bák-sái oe tui bák-chiu ē lāi-kak jíp lê-kúg lâu-lóh jíp phīⁿ-khang.

Phīⁿ-khang sī tui phīⁿ-khang káu khí kàu nā-âu ùi-chí.

40. Nā-âu ē tng chha-put-to 3 chhùn. I ē téng-thâu kap chhùi í-kíp phīⁿ-khang āu lóng saⁿ thong, ē-thâu hun-chhe chēng-āu nāg tiâu kúg. Chēng sī siaⁿ kúg thau chók-khì-kúg, āu-bīn hit tiâu sī chiah-kúg thau kàu ūi.

Siaⁿ-kúg sī tī âm-kún ē chēng-bīn, thang ēng chng-thâu-á khoài-khoài bong i. Siaⁿ-kúg sī kúi-nā tè nng-kut saⁿ-liân lāi chiāⁿ ē, i ē lō·ēng sī hô·lāng tng chhoán-khùi ē sī oe sòa chhut-siaⁿ kóng oe á-sī gīm. Siaⁿ-kúg lāi ū chit tui siaⁿ-tòa thán-hoaiⁿ keng-kè siaⁿ-kúg. Siang-pêng ū sòe tiâu ki-bah, ki-bah nā kiu siaⁿ-tòa oe khah ân lāng chiah oe chhut-siaⁿ. Siaⁿ-tòa jū ân siaⁿ-im jú koaiⁿ. Pêng-siōng chhoán-chhut khong-khì teh keng-kè siaⁿ-kúg, siaⁿ-tòa pàng khui lióh-á saⁿ-lī chiū bô siaⁿ. Nā ài chhut-siaⁿ, siaⁿ-kúg ē ki-bah tióh kiu lāi khan siaⁿ-tòa khah óa khah ân, tiōng-ng lâu chit phāng-á nā-tiāⁿ, khong-khì ân hit ē phāng teh chhut oe hô·siaⁿ-tòa gih-gih chùn chiah ū siaⁿ.

Chhut siaⁿ ē sī ēng chhiú bong âm-kún ē chēng-bīn,

chiũ òe chai lăi-bîn teh tîn-tăng, teh chûn.

41. Siaⁿ-kúg téng-thâu ũ chít tè jím miâ kiò hōe-iâm, lō̄-ēng sī chòe kòa thang jia-iâm siaⁿ-kúg. Lâng teh chhoán-khùi á-sī chhut-siaⁿ, hōe-iâm tióh khui hō̄ khong-khì òe chhut-jíp, nā teh chiáh beh thun mih, hōe-iâm òe khàm siaⁿ-kúg ê káu, hō̄ chiáh mih bōe jíp siaⁿ-kúg. Siat-sú teh thun ê sī chiáh mih hut-jiân jíp-khì, lâng chiũ òe tióh-ka-chák.

Lūn heng-háh.

42. Heng-háh ê āu-bîn ũ chek-thiâu 12 tè kut, siang-pêng kap chêng-bîn ũ hiáp-kut kap heng-khám kut chòe kau-kài. Heng-khám lăi ũ kúi-nā hăng iâu-kin ê mih. (1) Chóng-khì kúg òe lóh kàu hì. (2) Chó-pêng kap iū-pêng ê hì. (3) Sim, í-kíp ñg sim, lī sim kúi-nā tiâu tōa huìh-kúg. (4) Tī āu-bîn ũ chiáh-kúg beh lóh-khì kàu ũ. Hoàiⁿ-keh moh ê āu-bîn kap chek-thiâu saⁿ-liâm, í ê siang-pêng í-kíp chêng-bîn liâm tī hiáp-kut kap heng-khám kut. Chit têng móm ñg heng-khám hit bîn òe phòng khí-lái, ñg pak-tó hit bîn òe nah khí-khì. Hoài-keh móm ē ũ pak-lái ê chōng-hú, tē 90-92 chat òe kì siông-sè.

Lūn khì-kúg.

43. Chóng-khì-kúg òe sòa-chiap siaⁿ-kúg lăi thau kàu hì. Tui phê-gōa bong í ē-thé sī tēng kòa ngī, sī in-ūi ũ

jím ê khoân kúi-nā chat sio tháh. Chiah ê jím khoân ôe hō· khi-kúg thián-khui, bián tit háp-óa khong-khi chiah ôe thàu. Chóng-khi-kúg ê tng khah liam sì chhùn, ē-tóe pun siang-chhe kiò chòe chó-iū khi-kúg, chít ê jíp chó-pêng ê hì, chít ê jíp iū-pêng ê hì.

Khi-kúg kàu hì lāi koh pun-chhe chhin-chhiūⁿ chhiū-ki, ná khui chhe ná sòe tiâu. Hiah ê iū-iū ê khi-kúg kiò chòe bí-khi-kúg, i ê thé chin pòh. Chiah ê bí-khi-kúg ták tiâu ê bé-liu ôe phòng-khui khah khoah. Tī chit ê khah khoah ê só·-chāi chiū pun chhe 2, 3 ê khang-khak chiū soah. Ták ê khang-khak ū chōe-chōe khi-phā. In-ūi ták tiâu bí-khi kúg ê bé-liu ū chōe-chōe khi-phā, só·-í hì lāi ê khi-phā kiōng kúi ê chin oh siàu. Ū lāng chhui-sng ū lak ek ê chōe. Ták ê ū khong-khi tī lāi-bīn, siat-sú nā chiong chít tè hì hē chui lāi ôe phū khí-lāi.

Lūn hì.

44. Hì ū 2 ê, tī heng-khám ê siang-pêng, só·-í hō chòe chó-hì iū-hì. I ê tâng ták ê iok-liók 20 niú. Iū-hì hun 3 iáp, chó-hì hun 2 iáp, só·-í iū-hì pí chó-hì lī-lī-á khah tâng. Ták ê hì téng-thâu chiam heng, ē-bīn khoah koh nah lāi háp hoáiⁿ-keh mōh ê phòng khí-lāi. Hì ū 2 tēng mōh pau teh, gōa tēng iā chòe heng-khám ê lāi-lí, iā liām tī hiáp-kut ê lāi-bīn kap hoáiⁿ-keh mōh ê téng-bīn. Lāi tēng sī teh pau hì kàu liām-liām. Hì lāi ū bí-khi-kúg kap khi-

phā chōe-chōe, só·í i ê thê phò-phò phànⁿ-phànⁿ. Hì lāi iā
 ū huìh-kúg só· hun-chhe ê bì-huìh-kúg chín chōe. An-ni-
 siⁿ huìh teh keng-kè hì ê bì-huìh-kúg, i ê thàn-ióng-khì
 kap khi-phā lāi ê ióng-khì oe thòe-ōaⁿ, in-ūi hit só·chāi
 put-kò lāg tēng pòh-pòh ê móm lāi keh nā-tiāⁿ, hí 2 tēng
 iū-iū pòh-pòh ê móm chiū-sī khi-phā piah kap bì-huìh-kúg
 piah, só·í siók khi ê lūi oe khoài-khoài keng-kè hiah pòh
 ê móm.

Lūn chhoán-khùi ê lí.

45. Lāng chhoán-khùi ū nāg chām. Chit chām tióh
 khip-jíp khong-khì, chit chām tióh hơ-chhut. Khip-jíp ê
 sí hoāiⁿ-keh móm oe lóh kē, heng-khám piah phòng khah
 chhut, heng-khám thián khui, lāi-bīn khah tōa khang, hì
 iáp iā tè heng-khám phòng tōa, só·í hì lāi ū khang-khak,
 khong-khì chiū liām-piⁿ tui phīⁿ á-sī chhui, àn siaⁿ-kúg,
 chóng-khì-kúg thau kàu hì. Hì lāi ê bì-khì-kúg kap khi-
 phā chiū lóng ū khong-khì móa-móa. Hơ-chhut sī tēng-
 bīn só· kóng ê tui-hoán, hoāiⁿ-keh móm khah phòng khí-
 lāi, heng-khám sok óa, hì chiū moh sòe, lāi-bīn ê khi kơ-
 put-chiong tióh siau-chhut.

Chhoán-khùi ê sí pak-tó· chēng piah iā oe tín-tāng, chiū-
 sī lūn-liú ñg chēng khah phòng, aū-lāi koh-chài thè khah
 pīⁿ. Che sī chái^m-iūⁿ? Chiū-sī in-ūi khip-jíp ê sí hoāiⁿ.

keh-móh oe lóh khah kē, só·í oe pek pak-lāi ê chōng-hú khah ñg chēng tām-póh. Hơ chhut ê sī sī tui-hoán chiū-sī hoânⁿ-keh-móh oe khí-lāi tām-póh, só·í pak-lāi ê chōng-hú oe thè, iā pak-tó chēng piāh oe piān khah pīⁿ.

46. Chít hun cheng ê tióng-kan hơ-hip ê kín bān bô tiāⁿ-tióh, ũ tióng-liân kap siáu-liân ê hun-piat. Eⁿ-á 1 hun-cheng ê tióng-kan iok-liók ũ 40 pái, kàu tióng-liân chha-put-to 16 á 17 pái.

Kob ũ êng-êng chē kap chhut-lát chòe kang ê hun-piat. Êng ê sī khah bān, chhut-lát ê sī khah kín. Chít-ē hip-jíp ê khong-khì jōa-chōe iā bô tiāⁿ-tióh. Chēng-chēng teh chē ê sī hip-jíp khong-khì khah chió, chhut-lát chòe kang á-sī kiāⁿ-cháu, chiū hip khah chōe. Lāng nā tiāu-kò·i chhut-lát sngh iā oe hip khah chōe. Pēng-siōng nā beh kìm-khùi sī tiáp-á kú nā-tiāⁿ, lō·bé kìm bōe tiāu tek-khak tióh chhoán-khùi. Nā tãi-seng chhut-lát sngh jíp kúi-nā pái, koh hit chít sī bô siáⁿ lát hơ chhut, āu-lāi chiū oe thēng-khùi khah kú. Tiām-bī ê lāng oe bī-lóh chúi siōng kú put-kò 2, 3 hun cheng nā-tiāⁿ, kiám-chhái 5, 6 hun bô chhoán-khùi lāng chiū bōe oáh.

Lūn chhoán-khùi ê lō·-êng.

47. Lāng kúi-nā jít bô chiáh iáu-kú oe oáh, nā-sī pòāⁿ khék kú bô chhoán-khùi tek-khak bōe oáh. Mī-jít, khùn á-sī chíⁿ, chòe kang, á-sī êng-êng chē, hơ-hip lóng bô

tŭng-chām.

Tōe-kiū lóng ũ khong-khì ùi-lù-tēh. Khong-khì tãi-khai ũ nŭng hō ē khì saⁿ chham lăi chiāⁿ, chiū-sī íóng-khì chít hūn, iók-khì (鷄 jī chiū-sī iúⁿ-chhi ē i-sù) sì hūn, pát hō khì chió-chiό bián sng. Khah siông-sè lăi kóng chiū-sī khong-khì chít bân hūn ē tiông-kan íóng-khì 2100 hūn, iók-khì 7900 hūn, koh chít hăng thàn-íóng-khì chí ũ 3 hūn nă-tiāⁿ.

48. Lâng hơ-hip ũ nŭng hăng ē lō-ēng. Tē it hăng, íóng-khì ōe keng-kè khì-phā ē piah kap bī-huìh-kúg ē piah lăi chham hōe-huìh, hit ē huìh sek-tī khah ơ, chóng-sī nă tit-tiόh íóng-khì chiū pìⁿ-chòe chhiāh sek ē huìh. Tē jī hăng, hōe huìh lăi ōe hām khah chōe thàn-íóng-khì chiū-sī khah tók ē mih, huìh siu íóng-khì jíp ōe pàng thàn-íóng-khì lī-chhut, lâng chhoán-chhut ē sī chiū thàn-íóng-khì ōe tū-khì, koh só[·] hơ chhut ē khì hām chúi-khì khah chōe. Tui án-ni chiū chai só[·] hơ chhut ē khì kap pún-jian khip-jíp ē bô sio-tâng. Hơ chhut ē chít bân hūn ē tiông-kan íóng-khì 1500 hūn, thàn-íóng-khì 470, iók-khì kap só[·] khip-jíp ē bô koh-iūⁿ chiū-sī 7900. Án-ni thang chai só[·] siu-jíp ē íóng-khì í-keng ēng kúi-nă pah hūn lăi pó[·] huìh ē khiām-kheh, nă-sī thàn-íóng-khì hơ chhut ē khì ũ ke-thiⁿ kúi-nă pah hūn. Khó-kiàn tiόh tit-tiόh hó ē khong-khì thang chhoán-khui sī chin iàu-kín, in-úi tui hì só[·] hơ chhut ē í-keng pìⁿ chòe khah m̄ hó, khah bōe ēng tit ē khì.

49. Siat-sú kúi-nā lāng chū-chíp tī soe keng pāng, m̄ng kap thang-á lóng koaiⁿ bắt-bắt, bô lâu phāng hō· khong-khì thang chhut jíp, chiū bô lōa kú pāng-lāi ê khong-khì it-chin keng-kè hiah ê lāng ê hì chiū ióng-khì ná ēng liáu, thàn-ióng-khì ná ke-thiⁿ, kàu lō·bé pāng-lāi só· ũ ê khì lóng piàn pháiⁿ; nā bô tui gōa-bīn tit-tiōh hó ê khong-khì lāng ōe chai kan-khó; tòng-bōe-tiâu. Nā iū-goan bô tit-tiōh hó ê khong-khì chiū tek-khak kek-sí.

50. Mī-sī khùn m̄ thang ēng mī-chiōh phē khàm bắt thau-bīn, kiaⁿ-liáu pháiⁿ ê khì ná chōe, hó ê khì ná chió, sui-bóng put tì-kàu sí, m̄ kú thiⁿ kng chhiⁿ ê sí khah bô sòng-khoài. Hì nā bô put sí tit-tiōh hó ê khong-khì chiū ōe chiām-chiām khah lām, pát jít nā hoan-tiōh pīⁿ chiū khah oh hó.

Khùn-pāng m̄ thang koaiⁿ bắt-bắt, éng tiōh lâu phāng hō· gōa-bīn ê khong-khì ōe jíp. Siat-sú sòe keng pāng ũ kúi-nā lāng teh khùn, eng-kai siat-hoat hō· i ōe thong-thau hó khì sī koh-khah iàu-kín, in-ūi chít lāng chít tiám cheng kú só· hō· chhut ê thàn-ióng-khì ōe phah pháiⁿ khong-khì 500 líp hong ê chhiōh, (chít chhiōh líp hong chiū-sī tng, khoa, koaiⁿ lóng-chóng pīⁿ-pīⁿ chít chhiōh)

Siat báng-tàⁿ ê sí m̄ thang ēng bōe thong khong-khì ê bắt-pò· lái chōe. Sī-bīn tiōh ēng soe-làng ê pò·, án-ni khah bē háp ōe-seng ê lí. Jít-sī báng-tàⁿ tiâu-khí-lái sī tē it hó, hō· chhng-lái ê khong-khì lóng ōaⁿ sin.

51. Kiám-chhái lāng thau-chá khí-lâi chhut-gōa bīn
khip hó khong-khì, tò-lâi khùn pāng chiū ōe phiⁿ chhau
bī, án-ni thang chai pāng lâi ê khong-khì bô thang hó-sè.

Chhau bī m̄ nā ūi-tiōh lāng só· hơ-chhut ê khí, iā sī tui
seng-khu só· lâu ê kōaⁿ. Hit ê kōaⁿ sī phê só· pāng-chhut
chúi kap bô lô·ēng ê chit.

Hó ê khong-khì sī bōe bián-tit bô ê mih, kai-chài sì-kòe
ū, m̄ sái ēng chíⁿ lâi bōe, sòng-hiong lāng iā thang chhut-
chāi i ēng. Lán tiōh ōe hiáu-tit tui-tiong hó khong-khì
koh ài tū-khì pháⁿ ê khí, seng-khu chiū ōe khah íong; nā
hoān-tiōh piⁿ-chèng khah ū lát thang tí-tng.

52. Siat sú khong-khì ê íong-khì khah kiám chió, thàn-
íong-khì ke-thiⁿ khah chōe, lāng nā khip jíp ehít hō khong-
khì, bô lōa-kú ōe hūn-khì, āu-lâi nā iū-goān bô tit-tiōh
kàu-giáh íong-khì chiū ōe kek-sí. Lāng chhoán-khūi ōe
siu-jíp íong-khì, hoat-chhut thàn-íong khí; hé teh tōh iáh
sī án-ni, chhi chiong po-lê-kan tiám chek hē tī lâi-bīn, nā
khàm-bát kan ê chhui, bô lōa-kú chiū hé ōe hoa; che sī
kan-lâi ê íong-khì ēng liáu, só· chhun ê sī thàn-íong-khì,
chek nā koh-chài tiám chiū-liām-piⁿ hoa lóng bōe tōh.

Hé bōe tōh ê só·-chāi lāng tiám hia bōe oáh.

Ū sī tī kó·-chíⁿ ê lâi-bīn ū thàn-íong-khì tī-teh, lāng nā
lōh-khì ōe kek sí; tiōh tãi-seng tiám hé lūi-lōh-khì, khòaⁿ
hé nā sit lāng tek-khak m̄ thang jíp.

53. Tū tiān-teng í-gōa bô lūn sio chhâ á-sī tiám-teng, put-lūn sím-mih hé lóng ōe chhut thàn-ióng-khì, nā-sī sio hé-thòanⁿ iah ōe chhut koh-khah tók ê khì. Só·í ēng hé-thang m̄ thang tiām tī bắt-bắt ê só·châi, kiaⁿ-liáu khip hit ê tók-khì ōe chiām-chiām sit-lóh cheng-sîn lâi sí-khì. Bat thiaⁿ-kìⁿ kôaⁿ-thiⁿ ê sí, lāng mī-sī ēng hé-thang tī phē-khang lâi, lāng án-ni sī koh khah bắt, kàu thiⁿ-kng lāng í-keng sí, lāng kī-koài i bô pīⁿ lâi sí, kī-sit sī khip-jíp hé-thang hoat chhut ê tók-khì khah kú, tì-kàu sit cheng-sîn jiân-āu sí.

Lūn huìh.

54. Lāng ê seng-khu tak só·châi put-sī ũ huìh teh liū-hēng. Seng-khu lâi tak hāng put-lūn ki-bah, kut, tng-á, chng-kah, mng lóng sī óa-khò huìh lâi pó-ióng ê. Chhi chiong lāng chit ki chhiú ê mēh-huìh-kng pák ân, hō· āng huìh bōe kàu, chhiú ōe chhin-chhiūⁿ sí ê khoán-sit, léng-léng koah pēh sek, āu-lâi bô khui-lát thang tín-tāng, m̄-chai thiāⁿ, chiām-chiām ōe piàn ngī, koh kúi-nā lé-pài kú ōe lak-khì, án-ni thang chai huìh ũn ê koan-hē chin tōa. Siat-sú chiong chhiú-óaⁿ tui gōa-bīn chat ân, ōe chó·tòng huìh ũn, chhiú ōe piàn khah ơ-sek khah léng. Bô kú nā tháu-khui hō· huìh iū-goân liū-hēng, hit ki chhiú ōe kín-kín koh-chài sio, hók-tò pún sek.

55. Bat hō· káu lâu chhut huìh káu beh sí, chiū ēng pát chiah káu ê huìh koàn jíp i ê hōe-huìh-kúg, chiū òe cheng-sîn chhin-chhiūⁿ koh oáh ê khoán-sit. Ū sī lāng siū siong lâu huìh káu thiám-thiám, bat ũ i-seng chiong pát lāng ê huìh siá jíp lai pót siū-siong ê khiàm-kheh, kiū i ê sīⁿ-miā.

Huìh ũn-kiāⁿ ê lō· chiū-sī sim, mēh-kúg, bí-huìh kúg, hōe kúg, huìh chiū koh-chài káu sim. Huìh ũn ũ tōa kap sòe 2 ê sūn-khoân. Tī tōa ê sūn-khoân huìh tui sim ê chó-pêng khí-sin keng-kè thong seng-khu, chiū tò-lai sim ê iū-pêng. Tī sòe ê sūn-khoân huìh khi bô jōa hng, sī chhut sim ê iū-pêng káu hì, siu ióng-khì, pàng-chhut thàn-ióng-khì chiū tò-lai sim ê chó-pêng, piān-piān hō· sim pek chhut khi chòe thong seng-khu ê lō·-ēng.

56. Khòaⁿ huìh āng sī in-ūi chin chōe sòe-sòe liáp āng lūn (ū sī kiò chòe āng chu) teh phū tī bô sek-tī ê huìh chiap. Huìh-chiap iā kiò chòe bēng-chiap, sī liōh-á chhin-chhiūⁿ chúí.

Āng-lūn sī put-chí sòe ê mih, i ê hēng íⁿ-íⁿ, píⁿ-píⁿ, tiong-ng khah thap. Huìh lī-chhut huìh-kúg liáu-āu, āng-lūn ê sèng chin ài saⁿ-óa chiāⁿ kōaⁿ, nā òe kng chít kōaⁿ chít chhùn tng, tiōh ēng 18000 āng-lūn, siat-sú ēng āng-lūn pài kui chōa tng chít chhùn, tiōh 3500 ê. Chít-tih-á huìh iok-liók ũ 100 bān ê āng huìh lūn. Khah chōe oáh-mih lóng ũ huìh-lūn, nā-sī siū lūi ê khoán-sit ũ ê bô sio-

tâng. Lâng ê âng-lûn sī iⁿ ê, súi-koe ê sī tâng-iu, iáh sī pí
lâng khah tōa kúi-nā pē; tiōh ēng hián-bí-kiàⁿ khòaⁿ chiaⁿ
ōe chai.

Huìh lāi m̄ nā âng-lûn iā ū pēh-lûn, nā sī pēh ê hēng
put-it, koh i ê siàu-giáh pí âng-lûn put-chí khah chió.
Chit chheng âng-lûn ê tiòng-kan, iok-liók chí-ū saⁿ sī liáp
pēh-lûn.

57. Âng-huìh lāi ū ióng-khì, kap kúi-nā hō chit tī-
teh, in-ūi lāng só· lim-chiáh ê mih siàu-hòa ê sī, ōe pìⁿ chòe
ióng-chiap. Chit ê ióng-chiap ōe lâu jíp huìh-kng chham
huìh. Huìh liū-hēng thong seng-khu, chiū bô lūn ták ūi
ōe tui huìh keng chhut ióng-khì, í-kíp i só· khiàm-ēng ê
chit lāi tit-tiōh iúⁿ-chhi. M̄ nā án-ni, koh ták ūi kiám-
chhái sī kut, kiám-chhái sī náu, kiám-chhái sī phê, lóng ū
bô lō-ēng ê chit, í-kíp thàn-ióng-khì ài hun-lī hō huìh tōa
khì. Huìh í-keng sàng ióng-khì chin chōe, iā tit-tiōh thàn-
ióng-khì thòe-ōaⁿ, chiū âng sek pìⁿ chòe khah ơ.

Ō ê huìh iā kiò chòe hōe-huìh, siu jíp hōe huìh kng lâu
kàu hì. Tī hì lāi ơ huìh ōe pàng-lī só· m̄-tiū ê thàn-ióng-
khì, koh tui hì-lāi ê khong-khì hók-tò só· khiàm-ēng ê
ióng-khì, chiū ơ-sek koh pìⁿ chòe chheng-âng. Í-keng âng
chiū lī-khui hì koh jíp sim, jiân-āu hō sim pek jíp mēh-
kng, koh-chài liū-hēng khì iúⁿ-chhi thong sin.

58. Huìh nā lâu-chhut huìh-kng gōa, bô lōa-kú ōe kiân
kui tè, che sī huìh hām ōe chiāⁿ chòe si ê chit tī-teh,

lī seng-khu chiū pìⁿ-chòe sì, òe pāk-tíⁿ huìh-lūn kiāt kui
bô; só· chhun ê sī chhin-chhiūⁿ chúì kiò chòe huìh-chheng.
Siat-sú ēng kui-pāk tek-á lāi phah tú-á lâu-chhut ê huìh,
chiū huìh lāi ê si òe tíⁿ tí tek-á, huìh chiū bōe kiān kui tè,
in-ūi bô si tí-teh.

Lūn sim.

59. Sim chiū-sī ki-bah só· chiāⁿ ê. I ê hêng-thé iok-
liók chhin-chhiūⁿ kun-thâu-bú ê tōa, tiâu oai-chhiā tí heng-
khám nih, khah óa chó-pêng. Têng-bīn sī khah khoah, ng
iū-pêng iā kiò chòe sim-tóe. Ē-bé sòe koh chiam-hêng, kiò
chòe sim-chiam. Sim hō· siang-pêng ê hì só· hām-teh nā-
sī chêng bīn liók-á hiāu, só· í ēng chhiú thām heng-háh ê
chó-pêng, thang chai sim chiam teh phók ê só· chāi, sī tí
tē 5 kap tē 6 hiáp-kut ê tióng-kan.

Sim ū mōh teh pau i kiò-chòe sim-lông, lông ê lāi-lí chin
kng-kút, òe siⁿ ék lāi lūn-ték sim-piah, hō· i teh phók ê sī
bián kap lông saⁿ chhòe. Tī sim-tóe ū kúi-nā tiâu tōa huìh-
kng, teh sàng huìh chhut jip sim-lāi.

60. Sim lāi hun chòe sì ê pâng, chiū-sī iū-pêng 2 ê, iū
siōng pông, iū hā pông, koh chó-pêng 2 ê, chó siōng pông,
chó hā pông. Nng ê siōng-pông thâu 2 ê hā-pông, nā-sī
chó-iū pêng lóng bô saⁿ thàng. Siōng-hā pông ê tióng-ng
ū mng keh-teh, hō· huìh òe chin bōe thè. Iū-pêng hit ê

m̄ng ũ saⁿ sìⁿ, só'-í kiò-chòe saⁿ-sìⁿ m̄ng. Chó-pêng ê m̄ng ũ n̄ng sìⁿ, hō chòe siang-sìⁿ m̄ng, ũ sī kiò chòe pa-lé m̄ng, sī in-ũi liòh-á chhin-chhiūⁿ kó'-chá koàiⁿ téng ê pa-lé só' tì ê bō. Siang-pêng ê m̄ng-sìⁿ ũ kúi-nā tiâu liâu-bāng-tòa, pāk lian tī hā-pông ê piah chòe chhin-chhiūⁿ tiāⁿ soh, hō m̄ng-sìⁿ tiāⁿ-tiòh.

Huìh tùi siōng-pông lâu-lóh hā-pông ê sī, chia^h ê m̄ng ōe ka-kī khui. Hā-pông í-keng móa huìh, chia^h ōe kiu pek huìh chìn-chêng jíp huìh-kng, m̄ng-sìⁿ chiū háp lâi that-bát hit ê m̄ng, hō huìh bōe tò-thè lâu jíp siōng-pông.

61. Seng-khu sì-ũi ê hōe-huìh-kng ná háp ná tòa tiâu, lô'-bé chiaⁿ chòe n̄ng ê tòa tiâu, kiò chòe siōng hā chóng hōe-kng. Seng-khu téng pòⁿ ê hōe huìh chū-chip tī siōng chóng hōe kng; ē-pòⁿ ê huìh ōe jíp hā chóng hōe-kng. N̄ng tiâu thau tī sim ê iū-siōng pông. Huìh í-keng lóh kàu iū hā pông, chiū ũ hì-méh-kng tùi chia khí thau kàu hì. Chó siōng-pông ũ hì-hōe-kng sì tiâu, hō chheng-âng huìh tùi hì lâu jíp sim. Tùi chó hā-pông khí, ũ it-tòa ê méh-kng kiò chòe chóng méh-kng.

62. Chóng-méh-kng tùi chó hā-pông khí, í-kíp hì-méh-kng tùi iū hā-pông khí, chí n̄ng ê só'-chāi ũ lēng-gōa chít khoán ê m̄ng-sìⁿ, sī chhin-chhiūⁿ 3 ê tē-á pīⁿ pāi tī huìh-kng lâi, tē-á chhui ũ poàn-goát hēng, só'-í m̄ng kiò chòe poàn-goát m̄ng. Huìh nā lâu hó-sè, chí 3 ê tē-á ōe pīⁿ-pīⁿ óa huìh-kng piah, huìh nā ài lâu tò-thè tē-á chiū móa, huìh

phòng khí-lâi that huìh-kng, bō huìh bōe tò-thè. Kiám-chhái mng-siⁿ bō sio háp huìh chiū lâu tò-thè, lāng bō lōa-kú chiū chai kan-khó, chiū-sī chít bō ê sim pīⁿ.

63. Sim-piah sī ki-bah chòe ê, i ê lō-ēng sī òe taùh-taùh kiu lâi pek huìh liū-hēng thong sin-khu. Huìh lâu ê sùn-khoân chiàu ē-tóe :-

Tàk ūi ơ sek ê huìh tui bì-huìh-kng chū-chíp tī hōe-kng, lâu jíp siōng hā 2 tiâu chóng-hōe kng kàu sim ê iū siōng-pōng. Tui iū-siōng-pōng lâu-lōh iū hā-pōng, sim chiū kiu sòe, lāi-bīn khah bō só-chāi, huìh bōe tò lâu siōng-pōng, in-ūi ū saⁿ-siⁿ-mng teh chót-tòng i, kơ-put-chiong tióh chōaⁿ chhut hì-méh-kng. Hì-méh-kng kháu iáh ū poàn-goát-mng, huìh chhut sim chiū bōe òe koh jíp-khì, kơ-put-chiong tióh chìn-chēng kiāⁿ kàu hì; hì-méh-kng chiū khui-chhe ná sòe tiâu, kàu iù-iù ê bì-huìh-kng hun-sò^a lâi ūi hì lāi ê khì-phā.

64. Huìh teh keng-kè hì, sit-lōh hit ê khah bō lō-ēng ê thàn-ióng-khì chōe-chōe, koh tui khì-phā tit-tióh ióng-khì. Nng hō khì saⁿ thòe-ōaⁿ ê tãi-chì í-keng lūn liáu, tióh khò^a tē 48 chat. Jíp hì ê huìh khah ơ sek, taⁿ tit-tióh ióng-khì saⁿ-chham-teh chiū pīⁿ chheng âng.

Chit ê chheng-âng huìh iū-goân tī bì-huìh-kng lâi. Hiah ê bì-huìh-kng chiām-chiām sok-óa saⁿ-háp, ná háp ná tōa tiâu, lō-bé chiū chiāⁿ chòe hì-hōe-kng, si tiâu lóng jíp chót-siōng-pōng. Huìh tui chót-siōng-pōng lâu-lōh hā-pāng, hā-

póng chít ē kiu siang-siⁿ mng koaiⁿ-teh, só'-í huìh bōe koh jíp siōng-pōng, bō pát tiâu lō' thang chhut, kơ-put-chiong tiōh tùi chóng-méh-kúg chhut khi. Chóng-méh-kúg ē kháu iáh ũ poàn-goát mng, chhin-chhiūⁿ bì-méh-kúg chít-iūⁿ, só'-í huìh bōe tò-túg lâu jíp sim, put-tek-í tiōh chìn-chêng tùi méh-kúg kiāⁿ kàu thong seng-khu. Tàk tiâu méh-kúg iáh khui chhe, ná khui ná sòe tiâu, kàu put-chí iù ē bì-huìh-kúg. Bì-huìh-kúg sī jū-jū chhin-chhiūⁿ bāng, thong seng-khu piàn-piàn ũ, kàu bō làng chít-chiam bé ē ũi. Chí ũ thâu-mng, chng-kah, gán-bêng i, phê ē gōa-hu, hiah ē só'-chāi bō bì-huìh-kúg.

65. Thong seng-khu tùi bì-huìh-kúg ē huìh tit-tiōh iūⁿ-chhi chhú chhut i só' beh ēng ē chít, iáh hêng. bō lō'-ēng ē hòa-liâu, án-ni bì-huìh-kúg ē huìh ũn-ũn-á pìⁿ khah m hó. Bì-huìh-kúg āu-lai háp-óa chòe hōe-kúg, huìh chiū koh-chài jíp sim ē iū-siōng-pōng, án-ni iū-goan chít-lìn chít-lìn siōng-siōng teh kiāⁿ.

Huìh kiāⁿ chít lìn ũ jíp sim nng pái, thâu chít pái sī jíp sim ē iū-pêng, jiân-āu keng-kè hì, chiū koh-chài jíp sim, nā-sī tē jī pái sī tùi sim ē chó pêng, jiân-āu kàu thong seng-khu. Sim ē chó-iū pêng lóng bō saⁿ thàng, tùi iū-pêng kàu chó-pêng tek-khak tiōh keng-kè hì, hit ē lō' khah kūn, kiò chòe hì ē sūn-khoân, á-sī sòe-khoân. Nā beh tùi chó-pêng kàu iū-pêng, lō' chám-jiân hng, tiōh keng-kè seng-khu ē méh-kúg, bì-huìh-kúg, hōe-kúg, lō'-bé chiah oe kàu sim ē iū-siōng-pōng. Chit ē sī kiò chòe tōa sūn-khoân.

Lūn sim ki-bah ê khùi-lát.

66. Chiàu téng-bīn só· kóng siōng-pông ê lô·-ēng, sī tiòh siu-jíp huìh sàng i lóh hā-pông nā-tiāⁿ; hā-pông ê lô·-ēng sī pek huìh chōaⁿ chhut liū-hêng, só·-í tiòh ēng khùi-lát khah chōe. Siōng-pông hā-pông lâi saⁿ-pí, siōng-pông ê ki-bah khah pòh, hā-pông ê ki-bah khah kâu, nā-sī chó-hā-pông lâi pí iū-hā-pông, chó-hā-pông ê ki-bah khah kâu, khah oe chhut-lát kiu, che iā sī ũ iân-kò·, in-ūi chó-hā-pông tiòh pek huìh chōaⁿ chhut liū-hêng thong seng-khu, iū-hā-pông tiòh pek huìh keng-kè hì nā-tiāⁿ, sī khah kùn ê lô·, chiū khah m-bián chhut-lát. Chó-hā-pông ê ki-bah p^í iū-hā-pông ê sī tēng-pē kâu; oe kiu ê lát iáh sī tēng-pē. Chó iū ê hā-pông lâi-bīn ê khang-khak tōa sòe chha-put-to pⁿ, oe tóe-tit huìh chha-put-to chít niú ê chōe.

Lūn sim tín-tāng.

67 Sim ê ki-bah chít-ē kiu, chít-ē pàng, tui lāng chhut-sì kàu sí put-sí án-ni, lóng bô theng chít khek á kú. Sim nā theng-hioh chiū sí. Sim ê tín-tāng lóng chiàu chhù-sū, chiū-sī nng ê siōng pông tãi-seng kiu chít-ē lâi pek huìh lóh hā pông, jiân-āu nng ê hā-pông chia kiu pek huìh jíp mēh-kng, āu-lâi sim chiū hioh khah bô pò^a biáu cheng ê kú. Tng hioh ê sí huìh oe tui sim gōa sūn-sè lâu jíp nng pēng ũ khang-khak ê siōng-pông, sim sūi-sí chiū koh kiu

chít ē huìh tēng-chài siū pek tùi siōng-pôug lóh hā-pông.
Teh kiu ē sī kap teh hioh ē sī chí nng chām pīⁿ-pīⁿ kú,
chiū-sī 4 biáu cheng.

Lūn sim ê siaⁿ.

68 Sim phók chít-ē lāng oe thiaⁿ-kìⁿ hit ê siaⁿ ū nng iūⁿ. Hī-khang nā àⁿ-lóh heng-chēng chiū oe thiaⁿ-kìⁿ lāi-bīn nng ê siaⁿ chiū-sī sim teh phók ê siaⁿ. Tāi-seng thiaⁿ-kìⁿ khah bān koah tng ê siaⁿ chiū-sī huìh chhiong sim-pông ê mng-hō; mng khui ê siaⁿ; tē jī siaⁿ sī khah kín koah té ê chiū-sī huìh tùi mēh-kng í-keng keng-kè poàn goát mng chiū koaiⁿ ê siaⁿ, án-ni oe thiaⁿ-kìⁿ sim teh phók nng hō siaⁿ jiân-āu chiū hioh 4 biáu cheng ê kú.

Lūn mēh.

69 Sim-pông kiu liáu-āu piàn seng-khu ê mēh-kng liām-piⁿ ū huìh chhiong-móa, só-í mēh saⁿ sòa phók hit ê kín-bān kap sim ê phók saⁿ tng.

Ū kúi-nā só-chài mēh-kng phū khah chhut tī phē ē-tóe, nā bong chiū oe chai mēh-kng teh khí-lóh, teh tín-tāng. Tī chhiú-óaⁿ piⁿ kap pìn-piⁿ oe bong mēh chai i ê khí-lóh kap sim ê kiu-pàng saⁿ ìn-tap; mēh khah kūn tī sim chiū khah tāi-seng tè i khí-lóh, lī sim khah hng chiū khah lō-bé.

70 Sim-phók kap mēh ē khoán-sit bô tiāⁿ-tióh, ũ ióng-lám kín-bān ē cheng-chha, í-kíp lâm-hū ló-iù ē bô tâng. Chít lāng ē kín-bān bô siông-siông sio-tâng, chiū-sī chiàu seng-khu ē ióng-lám lái piàn-ōaⁿ i ē mēh, tui án-ni i-seng bong mēh ōe chai seng-khu kúi-nā hāng tãi-chì.

Chiàu pēng-siông ták lāng ē mēh-kó· chít hun cheng ē tiông-kan phók 72 ē, chóng-sī ũ lāng khah kín ũ lāng khah bān. Koh eⁿ-á put-chí khah kín, 4 hē ē gín-ná chha-put-to 100 ē. Lâu lāng khah bān tām-póh iok-liók 65 ē. Lāng teh khùn ē sī mēh phók khah bān, nā-sī chhut-lát chòe kang á-sī cháu sī khah kín.

Siat-sú chít lāng ē sim chít hun cheng ē tiông-kan phók 70 pái chiū-sī chít jít 100800 pái, ták nī 36792000 pái. Sim sui-jian bô thēng hioh m̄ kú kai-chài tī chít phók chít phók ē tiông-kan ōe hioh 4 biáu ē kú, só-í tī chít nī ē tiông-kan kiōng hioh 14716800 biáu ē kú chiū-sī 170 gōa jít ē kú.

Lūn seng-khu ē sio-lō.

71 Huìh teh liū-hēng m̄ nā ōe iúⁿ-chhi seng-khu, ũ koh chít hāng iàu-kín ē kong-iōng chiū-sī ũ koan-hē tī seng-khu sio-lō ē chiat-chè. Eñg hân-sú-chiam kām chhui-lái chiàu pēng-siông hân-sú-chiam lái hit tiâu súi-gūn ōe khí kàu 98'4 tō', put-lūn kōaⁿ-joáh lóng ōe án-ni, só-í

thang chai seng-khu ê sio-lō bô koan-hē thiⁿ sí joàh á kôaⁿ, [sī] tui lāi-bīn hoat ê. Lâng kôaⁿ-thiⁿ chhēng saⁿ khah chōe, sím-mih iân-kò? M̄ sī saⁿ pún ũ sio tī-teh, put-kò sī pau-bát seng-khu ê sio-khì, hō· i bián-tit cháu chhut gōa-bīn. Siat-sú lêng í-keng sí sui-jiân ēng saⁿ chōe-chōe niá hō· i chhēng iā bōe sio, eng-kai tiōh oáh ê seng-khu chiaⁿ oe sio.

72 Oáh lêng ê seng-khu thang ēng hé-lô· lāi pí-phēng i. Sui-bóng bô khòaⁿ-kìⁿ hoat hé á-sī kng, iáu-kú seng-khu só· hoat ê sio-lō kap hé-lô· hoat sio nng hāng ê lí tōa-tōa saⁿ-tāng. Hé-lô· tiōh khiām-ēng mih sio, kiám-chhái chhā á-sī chóá á-sī thòaⁿ, koh eng-kai tiōh ũ khong-khì ê íóng-khì tī-teh chiaⁿ oe tóh. Chhā chóá thòaⁿ ták ê hām thàn tī-teh, hit ê thàn kap íóng-khì oe saⁿ hòa háp lāi chiāⁿ nng hāng, (1) oe hoat sio, (2) oe hoat thàn-íóng-khì, koh siō iáu só· chhun ê hé-hu chiū-sī bōe koh sio-tit ê mih. Seng-khu iā sī chhin-chhiūⁿ án-ni, só· chiáh ê mih chōe-chōe hām thàn tī-teh. Lêng teh hō-khip put-sī oe tit-tiōh íóng-khì jíp hì sòa jíp huìh. Chí nng hāng ũn-ũn-á saⁿ hòa-háp tī seng-khu ták pō·-ui lāi hoat sio kap thàn íóng-khì. Lêng bô chiáh oe gō-sí sī chhin-chhiūⁿ hé-lô· bô thiⁿ chhā á thòaⁿ oe hoa-khì. Lêng bô chhoán-khùi chiaⁿ oe sí sī chhin-chhiūⁿ hé khām-bát khong-khì bōe kàu chiaⁿ oe sit.

73 Oah ê seng-khu kap hé-lô· koh chít hăng saⁿ-tâng chiū-sī oe chòe kang. Ū sī lāng khí hé-lô· tiâu-kang beh hiāⁿ chúí thang tit-tiòh bé-ian lāi pek bé-chûn, hé-chhia á-sī pát hō chhia-lûn. Seng-khu iā sī án-ni, lāng chiàu pêng-siông tit-tiòh bí-niū chiū oe chhut-lát tín-tâng chòe kang, nā bô chiáh chiū oe soe-lám bôe chòe kang, sī chhin-chhiūⁿ hé-chûn bô thô·thòaⁿ chiū bôe kiāⁿ. Lāng ēng ki-bah kiāⁿ cháu á-sī chòe kang, ki-bah tiông pí seng-khu pát ūi khah sio; tui án-ni thang chai hoat sio-lō kap chòe kang saⁿ koan-siáp.

Lūn seng-khu sit-lòh sio.

74 Seng-khu ũn-ũn-á sit-lòh sio sī àn phê kap kōaⁿ, koh só· hō·chhut ê khi iā oe tòa sio-khi lī-khui seng-khu. Chhi hō·chhut chít ē tī ka kī ê chhiú chiū oe chai sio. Ū sī lāng jiát-pīⁿ chīn tâng hiám-hiám sí, i-seng oe hoau-hù ēng léng-chúí chìm, ì-sù beh hō· sin-thé ê sio-jiát àn phê tháu-chhut lāi kiù sīⁿ-miā.

75 Seng-khu ê sio-lō kap huìh-ũn sím-mih koan-hē? Joáh-thiⁿ ê sī phê-ē ê huìh-kng chhun khah tòa tiâu, iông-ún khah chōe huìh tī phê-ē. Huìh án-ni óa phê-bīn khah oe sit-lòh sio tháu-chhut gōa-bīn chiū seng-khu ê sio-lō khah kiám chió. Koh phê-ē ê huìh khah chhiong-móa ê sī phê ê kōaⁿ-chōaⁿ oe sīⁿ kōaⁿ khah chōe. Án-ni joáh-thiⁿ ê

sī hó-hó ê seng-khu ēng chí nng ê hoat-tō· hō· jiát-tō·
bián khah koân pêng-siông ê, chiū-sī 98·4 tō·.

Kôaⁿ-thiⁿ ê sī sī tui-hoán, chiū-sī phê-ē ê huìh-kng sok
khah sòe tiâu hō· phê-ē ê huìh khah kiám chió, án-ni khah
bōe sit-lóh seng-khu ê sio-lō, hoán-tng' kò·siú i tī lāi-bīn.
Koh kôaⁿ-thiⁿ in-ūi phê-ē ê huìh khah chió, só·-í lâu kôaⁿ
iā khah chió.

Kôaⁿ-thiⁿ ê sī ū lāng ài chiáh chiú, in-ūi kóng chiú oe
ke-thiⁿ seng-khu ê sio. Nā siông-sè siūⁿ chiū chai chit ê
m̄ sī sít-sít ê lī-ek. Chiáh chiú liáu-āu phê oe khah sio,
lāng chiām-sī chai khoài-lók, nā-sī hit ê sio tui tah-lóh lāi?
Kiám m̄ sī tui lāi-bīn lāi kàu phê, jiân-āu oe àn phê tháu
chhut phê gōa lāi sit-lóh mah? Pak-hng kék kôaⁿ ê sī bat
ū lāng chiáh chiú liáu chhut-khì gōa-bīn beh kiāⁿ hng lō·.
In-ūi tú-á chiáh chiú só·-í phê tãi-seng sio, chóng-sī āu-lāi
chiām-chiām sit-lóh sio, tì-kàu bô jōa-kú hit ê lāng chiū
kôaⁿ-sí.

76 Gín-ná ê khì-méh khah ōng, só·-í khah oe sio-lō.
Lāu-lāng huìh-ūn khah bān chiū khah léng-khì, khah kiāⁿ
kôaⁿ. Lāng tín-tāng á-sī chòe kang méh chiū kkah kín
lāng iā khah sio-lō, só·-í kôaⁿ-thiⁿ sī lāng khah ài chhut
lát, thiⁿ chin joáh lāng khah m̄ ài chòe kang. Seng-khu
kôaⁿ tióh chhut-lát kiāⁿ á-sī chòe kang chiū khah bōe kôaⁿ.

Lāng nā phòa-pīⁿ chiū seng-khu ê jiát-tō· ū sī tōa-tōa

piàn-ōaⁿ. Jiát-pīⁿ ê sī jiát-tō̄ ōe khah koāiⁿ, ū sī kàu 105 tō̄ khah kē. Siat-sú hoān-tiōh lâu-thò̄-chèng chiū jiát-tō̄ pí pêng-siōng ê put-chí khah kē.

Lūn chin kng.

77 Seng-khu chha-put-to ták só̄-chāi m̄ nā ū bì-huih-kng, iā ū koh chít hō̄ ê bì-si-kng kiò chòe chin-kng, koh chít ê miā chiū-sī līm-pa-kng. Chin-kng khí-thâu sī sòe-sòe tiâu ná chhin-chhiūⁿ kék iū̄ ê sòaⁿ hun sòaⁿ tī seng-khu ták ūi, jiān-āu ōe ūn-ūn-á saⁿ-háp ná kú ná tōa tiâu, lō̄-bé chiū kap hōe huih-kng saⁿ thàng.

Chin-kng lai ū chin êk teh lâu, koh ū poàn goát mng ōe chó̄-tòng hit ê êk lâu tò-thè. Chin-ék liōh-á chhin-chhiūⁿ phòa-phê ê só̄-chāi só̄ siáp chhút ê ng-sē chúí. Chin-ék teh lâu tī ták tiâu chin-kng lai bô lōa bng chiū kàu chít liáp hūt kiò chòe chin-chōaⁿ. Siat-sú bó̄ só̄-chāi sīⁿ thiàⁿ koàn lāng-huih, hit ê tók nā jíp chin-kng chiū ōe kàu chin-chōaⁿ. Kai-chài chin-chōaⁿ ná chhin-chhiūⁿ ài-mng ōe chó̄-tòng tók mih bōe chin-chēng jíp huih-kng lai liū-hēng thong seng-khu.

78 Chin-chōaⁿ tōa sòe bô tiāⁿ-tiōh, ū ê tōa chhin-chhiūⁿ hēng-jîn, ū ê sòe chhin-chhiūⁿ bí liáp. Seng-khu ê chin-chōaⁿ kiōng ū chin chōe, nā-sī ām-kún ê siang pêng, chó̄-iū̄ ê koh-ē kap kái-piⁿ tē-it chōe. Pak-lai kap heng-

khàm-lāi iā bô chió.

Ti heng-khàm lāi ê āu-piah ũ chin-kúg khah tōa tiâu miâ kiò chóng chin-kúg. Hit tiâu ōe chū-chíp chin-ék sàng jíp âm-kún tò-pêng ê hōe huìh-kúg. An-ni thang chai thong seng-khu ê chin-ék táuh-táuh lâu jíp huìh-ūn.

79 Ti tng-á piah ũ tèk-piat ê chin-kúg, i ê koan-hē tī siau-hòa put-chí iàu-kín. Chit hō chin-kúg ōe tui tng-á lāi ê chiáh mih chhú iū khí-lāi, āu-lāi chit ê iū ōe kap pêng-siông ê chin-ék saⁿ chham, lóng kàu chóng chin-kúg jiân-āu hōe huìh-kúg. Ai chai chia^h ê tèk-piat ê chin-kúg khah siông-sè, tióh khòaⁿ lūn siau-hòa tē 93 chat.

Lūn chia^h mih.

80 Lāng só[·] chia^h ê mih chha-put-to lóng-chóng hām tām-pòh chúⁱ tī-teh, iā ũ chōe-chōe pát mih chit, tãi-liók hang pun chōe saⁿ lūi:-

1. Hām iók-khì ê chit.
2. Hām thàn ê chit.
3. Hām không-bút chit.

Tē it lūi chia^h mih sī hām iók-khì ê, chhin-chhiūⁿ koe-nng-chheng, gū-leng, gū-leng-piáⁿ chiaⁿ-bah, í-kíp ták hō tâu. Hī iā ũ iók-khì, nā-sī pí chiaⁿ-bah khah chió. Chit hō chia^h mih ê lō[·]-ēng sī hō[·] gín-ná ōe tōa, koh hō[·] tōa-lāng ũ thang pò[·] seng-khu jít kè jít só[·] ēng liáu ê chit.

Tē jī lūi sī hām thàn ê chiáh mih. Chit lūi thang koh hun nng hō. Chit hō sī hām sió hún kap thng, tē-jī hō sī hām iū. Chiáh mih lāi nā ū sió hún tī-teh, chhin-chhiūⁿ ták téng-hō gō·kak kap han-chū, tng siau-hòa ê sī chit hō mih ōe piàn-hòa chōe thng, só·í pún-jiân bô lūn hām sió hún á-sī thng, lóng sng chōe siàng chit hō chiáh mih.

Koh chit hō sī hām iū ê chiáh mih. Iū ū chōe-chōe thàn tī-teh. Iū iàu-kín ê lō·ēng sī hō· seng-khu ōe sio-lō. Tiām pak-hng chin kōaⁿ ê só·chāi, hiah ê lāng ài chiáh iū khah chōe, lāi ke-thiⁿ in ê sio-lō.

Tē saⁿ lūi chiáh mih hām khòng-bút-chit chhin-chhiūⁿ iām, thih, jiū, lūn, he hiah ê.

Lāng só· chiáh ê mih, lāi-tiong khah siōng hām tam-poh khòng-bút-chit tī-teh, nā-sī iām bô kàu-giáh lēng-gōa ēng iām lāi sīⁿ mih, koh chit hāng ê lō·ēng, chiū-sī sīⁿ ê mih ōe siu-khng khah kú.

81. Téng-bīn chí saⁿ lūi ê chit lóng sī seng-khu só· khiām-ēng, só·í lāng lāi chiáh m̄ thang hān-tiāⁿ chit hāng mih nā-tiāⁿ, tiōh chiáh kúi-nā hō ê mih, án-ni m̄ nā ōe lī-kháu iā ōe lī-ek thong seng-khu. Lāng pēng-siōng chiáh png, phē chiaⁿ-bah á-sī hī, á-sī tâu-koāⁿ kap kiām-chhài. Chú mih-phē chiū ēng bah-iū, án-ni chit tng tiong, chiū ōe tit-tiōh téng-bīn só· kì hí 3 lūi ê chiáh mih chit.

Lũn bah, leng, n̄ng.

82. Gũ, iũⁿ ê bah sĩ put-chí ũ lō-ēng ê mih, oe pố seng-khu số ēng liáu ê chit. Tĩ-bah¹ khah bân siau-hòa koh hām iũ khah chōe, số-í khah háp kôaⁿ-thĩⁿ ê lō-ēng. Tĩ-bah ê lăi-bĩn ũ sĩ ũ kék sòc ê thāng tĩ-teh, nā bô chú put-chí thiām hō thāng sĩ, lāng nā chiáh kiaⁿ-liáu oe sĩⁿ-thòaⁿ tĩ seng-khu ê ki-bah lăi, á-sĩ chōng hú lăi, beh i chin oh. Chú-chiáh ê lāng eng-kai tióh sòe-jĩ tĩ-hōng.

Leng ê lăi-bĩn ũ kúi-nā hō ê chit tĩ-teh, put-chí háp seng-khu ê lō-ēng. Siat-sú lāng phòa-pĩⁿ bōe kham-tit chiàu siōng chiáh, tók-tók tióh chiáh siók liũ-chit hit hō mih, chhin-chhiũⁿ thng, leng, ám chia^h ê, chiũ ēng leng tē-it oe iũⁿ-chhi sĩ seng-khu. Thang khòaⁿ sòe-hàn eⁿ-á kúi-nā gēh-jít kan-ta chiáh leng iā oe phauh tōa.

83. Lāng hoat jiát pĩⁿ ê sĩ seng-khu chòe chhin-chhiũⁿ hé-lô; pí pēng-siōng khah iām ê, số-í tióh it-hoat khiām-ēng oe iũⁿ-chhi ê chiáh mih, thang pố seng-khu số ēng liáu ê chit, hō pĩⁿ lāng bián siau chin sán. Kan-ta lim tē á-sĩ ám sĩ bô kàu-giáh, Koh, phòa-pĩⁿ ê sĩ iàu-kín tióh chiáh khoài siau-hòa ê mih, che sĩ in-ũi ũi kap tng-á ê siau-hòa lát khah kiám-chió. Gâu chú-chiáh ê lāng tióh oe hiáu-tit ēng gũ-leng lăi pĩ-pān thng, kiám-chhái ēng hó hí á-sĩ ták tēng-hō chhài-soe saⁿ-kap chú, hō pĩⁿ lāng khah bōe kiaⁿ gũ-leng ê bĩ-sò. Thng chú hó ũ sĩ i-seng oe

hoan-hù tióh kè-lū, hō· pīⁿ-lâng put-kò chiáh thng bô lâu pát mih tī-teh.

Nāg sī hó thang iúⁿ-chhi seng-khu. Tióh khòaⁿ chiáu-á the nāg, saⁿ lé-pài kú tióh óa-khò nāg ê chheng kap jîn, chiū thang kiát chiāⁿ kui chiah. Nāg nā chú put-chí sèk, nāg chheng chiū khah oh siau. Sah pò^a chhiⁿ pò^a sèk chiū khah khoài siau.

Lūn bí.

84. Bí nā cheng siuⁿ pèh chiū it-chîn sit-lòh bí-khng só· hām iàu-kín ê chit, miâ kiò oah-lát-sò. Seng-khu nā bô tit-tióh kàu-giáh oah-lát-sò; kiaⁿ-liáu ôe sīⁿ siong-tiōng ê pīⁿ miâ kha-khi. Nā ták jít ēng tām-pòh bí-khng lái chiáh, chiū ôe pò· chit ê khiàm-kheh.

Lūn ké-chí.

Ké-chí tú-hó sèk ê sī put-chí hah lâng ê lō·ēng, in-ūi hām iàu-kín ê khòng-bút-chit. Chóng-sī in-ūi koe-lō· chōe-chōe hô·sîn sī chin kiaⁿ-lâng ê oah-mih, só· í koe-lō·-pīⁿ í-keng pak-phê ê ké-chí bôh-tit chiah, kiaⁿ-liáu sī í-keng bak-tióh hô·sîn ê lâ-sâm. Nā chiah kiám-chhái ôe pīⁿ pak-lái ê pīⁿ. Tī chhù-lái pak phê liām tong-sī chiah sī khah ún-tàng.

Ké-chí nā bē sèk lâng lái chiah kiaⁿ-liáu ôe tī-kàu pak-

tó· thiàⁿ sòa lâu-sià. Kò· gín-ná ê lâng iàu-kín tiòh sió-sim lái tí-hông chit ê tãi-chì. Ké-chí bô chấp hùn sèk ê sí thang ēng tām-pòh thng kap chúí lái chú kàu liòh-á nōa, án-ni chiáh i chiū bōe lĩ-hài.

Thiⁿ-sí sio-joáh chiáh ké-chí put-chí háp, tók-tók tiòh put-sí tí-hông hô·sín Tē 95 chat ôe lūn i khah siông-sè.

85. Téng-bīn í-keng kóng hiāⁿ-hé nā bô thiⁿ chhâ hé ôe hoa khi, chhīn-chhiūⁿ án-ni lâng ài oáh tek-khak tiòh chiáh. Kiám-chhái phòa-pīⁿ kúi-nā jít bô chiáh, m̄ kú bōe liām-pīⁿ siau chin sán choe sĩ cháiⁿ-iūⁿ? Sĩ in-ūi tui seng-khu hó hó ê sĩ sớ bat chek-chū ê liāu ôe thiu chhut lái ēng. Hiāh ê liāu ēng liáu ê sĩ, koh lâng iū-goân bô chiáh chiū ôe siau-sán, khah kú bô chiáh chiah gō sí.

Lūn sin-kū thòe ōaⁿ ê kong-iōng.

86. Seng-khu taùh-taùh siu jíp sin ê mih-liāu, bô lūn sĩ khip jíp khong-khi á-sĩ lim chiáh, koh tiòh taùh-taùh siau-chhut bô lô·ēng ê mih, phì-jū hé-lô· tiòh tū-khi hé-lô· tiòh tū-khi hé-hu. Seng-khu lái bô lô·ēng ê mih kiò chòe hòe-liāu. Siau chhut hòe-liāu ê lô· ū sĩ tiâu:—

(1) Àn phê ê kōaⁿ-chōaⁿ Kōaⁿ sĩ chúí chham tām-pòh hòe-liāu.

(2) Àn bì; chiū-sĩ thàn-ióng-khi kap chúí khi.

(3) Àn lái-sin chiū-sĩ siau-piān.

(4) Ah tōa-tâng ê kong-bûn chiū-sī tãi-piān.

Tãi-piān chiū-sī bōe it-chîn siau-hòa ê chiáh-mih, koh chham pát mih khah tók ê hòe-liâu. Lâng nā ài seng-khu íong-kiāⁿ m̄ nā tióh chiàu siông chiáh, iā tióh siau-chhut téng-bîn só· kóng sì hō ê hòe-liâu. Nā bô chiū-sī chek-chū tók tī seng-khu lāi, kiám-chhái ōe tì-kàu phòa-pīⁿ á-sī lám sin-miā. Téng-bîn só· kóng ê sū chiū-sī taùh-taùh siu-jíp iā taùh-taùh siau-chhut, chit ê kiò-chòe seng-khu sin-kū thòe ōaⁿ ê kong-iōng. Hit ê iàu-kín m̄ sī sió-khóa.

Lūn lim-chiáh ê siàu-giáh.

(87) Ták jít só· tióh lim-chiáh lāi pó· seng-khu só· ēng liáu ê, hit ê siàu-giáh bô tiāⁿ-tióh. Teh tióh-bóa chòe kang chiū khiàm-ēng khah chōe, nā ēng-ēng teh chē chiū khiàm-ēng khah chió. Gín-ná m̄ nā tióh pó· só· ēng liáu ê, iā tióh chiáh kàu-giáh hō· sin-thé ōe chiām-chiām tōa-hàn.

Tōa-hàn ták jít só· ēng ê bí-niū iok-liók lāi kóng sī chiàu ē-tóe. Só· chiáh ê sī chha-put-to chit kun koh chấp-sì niú. Chúí, bô lūn sī lim ê á-sī chham chiáh-mih lāi chú ê, chha-put-to nng kun koh sì niú. An-ni ták jít só· lim-chiáh iok-liók ū sì kun, só·-í tī chit nī ê tiông-kan só· ēng ê sī 1460 kun, chiū-sī chấp-sì tàⁿ gōa. Chóng-sī lāng m̄ nā tui lim-chiáh lāi siu-jíp, ták nī kú chhoán-khui iā siu-jíp íong-khi íong-liók 600 kun ê giáh. Sui-jian siu-jíp hiah

chõe, seng-khu iã bô sım-mih khah tãng che sī in-ũi số·
 siau-chhut kap siu-jíp ê chha-put-to pīⁿ. Số· jíp ê nã khah
 chõe hit ê chhun ê chek-chũ tī koaⁿ-lãi, tī ki-bah lãi, í-kíp
 tī liên-bãng ê iũ chiũ lãng õe khah hó hàn. Số· siau-chhut
 ê nã khah chõe chiũ lãng õe khah sán. Thang phì-jũ chhin-
 chhiũⁿ lãng chõe seng-lí số· siu-jíp ê chīⁿ pí khai-chhut ê
 nã khah chõe chiũ õe thàn, số· siu-jíp ê pí khai-chhut ê nã
 khah chió chiũ õe sih pún.

Lũn siau-hòa.

88 Í-keng kóng leng sī tē it õe iũⁿ-chhi seng-khu ê
 mih, chóng-sī uã bô thun-chiãh hit ê leng, beh ēng pát hō
 hoat-tō· hō· leng chham huìh-kng-lãi ê huìh, án-ni chiũ
 bõe iũⁿ-chhi seng-khu. Tiõh chiãh lóh-khì hō· leng jíp ũi
 lãi siau-hòa, chia h õe chõe seng-khu ê lō·-ēng.

Chiãh mih số· tiõh keng-kè ê lō· lãi siau-hòa kiò chõe
 iók-lō·. Iók ê ì-sù chiũ-sī iũⁿ-chhi. Hit tiâu iók-lō· sī tui
 chhui-tún khí kàu tōa-tng ê bé-liu kiò chõe kong-bún, tui-
 chí. Tui chhui, nã-âu, chia kng í-gōa iók-lãi lóng tī hoaiⁿ-
 keh-móh ê ē-bīn. Pak-lãi chōng-hú ê tiòng-kan ũ kúi-nã
 hāng siók iók-lō· chiũ-sī ũi, sió-tng, tōa-tng. Koaⁿ kap í-
 chōng (chãi cheng-siⁿ kiò chõe tin-bah á-sī chhih) iã kap
 iók-lō· tōa koan-hē, in-ũi chí nng hāng số· siⁿ ê ék chiũ-sī
 táⁿ kap í-chōng ék, ũ iàu-kín ê lō·-ēng tī siau-hòa ê sū.

Lūn Chhùi-khí.

Chhùi-khí lóng-chóng ũ 32 ki, téng ē saⁿ tui. Chhùi-chêng téng-bīn sì ki, kap ē-bīn sì ki, sī píⁿ chiam chhin-chhiūⁿ chhák-á, ōe kā mih, hō chòe tióng-gê. Tióng-gê píⁿ, chít pêng nng ki kiò chòe siang-hū gê; koh tē-it āu-bīn tak pêng saⁿ ki kiò-chòe tãi-gê. Siang-hū-gê kap tãi-gê chóng miá kiò āu-chan; i ē khí-téng khah khoah, ũ koaiⁿ, ũ kê, i ē lō-ēng hō lāng khah ōe pō mih. Chêng-chan ē khí-chō sī toaⁿ kun, āu-chan ē khí-chō ũ ē siang-kun, ũ ē saⁿ kun. Téng-bīn só kóng ē, sī chí tōa-hàn só ũ ē chhùi-khí, kiò chòe hêng-gê. Sòe-hàn chí ũ jī-cháp ki khah sòe khí hō chòe leng-khí. Eⁿ-á chhit poeh gēh-jit chiah hoat-khí, chá òaⁿ tak ē bô tâng, kàu nng saⁿ hè ē sī jī-cháp ki chiâu hoat.

Gín-ná lāk chhit hè ē sī hêng-gê í-keng pī-pāu tī gē-chō ē lāi-bīn; chiām-chiām puh-khí-lāi, tú tī leng-khí ē kun, hit ē kun chiām-chiām siau bô, kàu āu-lāi leng-khí chiū lut-khí.

Chiah ē chhùi-khí khah sī siók tī kut ē lūi, tak khí ē gōa-bīn koh ũ chít tēng kim-kim tēng-tēng, chhin-chhiūⁿ óaⁿ-liáu ē kài-bīn, án-ni lāi pó-hō lāi-bīn; hit tēng hō chòe gē-hūi; siat-sú hit tēng nā pang-khí, lāi-bīn chiū khoài-khoài chiū.

Chhùi-khí ē tióng-ng ũ chít khang tóe hún-âng sek ē

chit, iā ũ bī-sī huìh-kng, náu-sòaⁿ chōe-chōe. Chhùi-khí
thiàⁿ sī tui chiū khí, ũ khang thau tī lāi-bīn, gōa-bīn ê
mih khap-tiōh lāi-bīn náu-sòaⁿ chiū chin thiàⁿ.

Hêng-gê nā lut bōe koh hoat, só-í lāng tiōh sòe-jī
chiàu-kò· chhùi-khí.

Chit hāng tiōh tak jít bín, biáu tit khí siông-khō· tī
chhùi-khí tī-kàu pháiⁿ hō· i khoài chiū. Koh chit hāng
lāng m̄ thang lām-sám pō· tēng ê mih lāi phah-pháiⁿ gē-
hūi, in-ūi chit ê nā pang chiū bō thang koh-chài hó. Siat-
sú chhùi-khí í-keng chiū tiōh sūi-sī khi hō· pō· chhùi-khí
ê pō·, bián-tit āu-lāi tōa kan-khó·, kiám-chhái phòa-pīⁿ.
Só· chhêng-kàu ê pō· chhùi-khí ê sian-siⁿ tiōh chai-iáⁿ ê,
m̄ thang hō· lāng chhìn-chhái pō·.

89 Chiáh-mih jíp chhùi tióh pō· ũ nng hāng in-toaⁿ. Chít hāng sī beh hō· i iù-iù chiah khah khoài siau-hòa, koh chít hāng sī beh chham nōa. Nōa sī saⁿ tui ê lút (miâ kiò nōa-chôaⁿ) só· siⁿ chhut ê êk lâi lūn-ték chhùi, koh pang-chān siau-hòa. Chiah ê nōa-chôaⁿ chít tui tī hī-á ē, chít tui tī ē-gê-chô kut ē, koh chít tui tī chíh-ē. Lāng siⁿ un-ài chiū-sī hit ê hī-á ē ê nōa chôaⁿ chéng koh thiàⁿ.

Nōa-chôaⁿ ták jít siⁿ nōa iok-liók ũ kun-gōa. Bí, bēh, han-chū, ngau-hún hit hō chiah mih hām sió hún chōe-chōe. Sió-hún chham nōa thun lóh-khì liáu-āu ôe pìⁿ chòe thng. Thng pí sió hún khah ôe iūⁿ-khì, só·-í khah khoài siū-siau lâi jíp huìh-kng. Chiah png ê sí m̄ thang pa-lun-thun, tióh pō· hō· i chham nōa hó-sè, jiān-āu khah ôe siau.

90 Chiah mih pō· liáu koh chham nōa chiū kút-kút tui nā-āu kap chiah kng thun lóh-khì jíp ũi ê téng kháu. Ũi piah sī ki-bah chòe ê só·-í ôe kiu, ôe pàng. Ũi ê lâi-lí chiū-sī sù-móh, ôe siⁿ sng sèng ê ũi-ék. Ũi-ék iàu-kín ê kong-hāu sī ôe siau-hòa hām iók-khì ê chiah mih. Ũi-piah ê ki-bah teh kiu ê sí chiah mih ũn-ũn-á chham ũi-ék piàn chòe liú-chit. Chiah mih í-keng tī ũi-lāi kàu-giáh kú chiū-sī nng kàu sì tiám cheng ê kú, chiū ũi ê ē-kháu miâ kiò hui-bún ôe pàng-khui, ũi chiū kiu lâi pek chiah mih ũn-ũn-á lâu jíp sió-tng.

91 Sió-tng sī kui tiâu ê kng, i ê tng iok-liók 20

chhioh, áu-lâi áu-khì tī pak-tó·lâi. Sió-tng hun saⁿ tōaⁿ, chiū-sī thâu, tiong, ē. Thâu tōaⁿ ē tng chha-put-to cháp-jī chí chng-thâu-á ē khoah. Tiong tōaⁿ tng iok-liók 7 chhioh pò^a, ē tōaⁿ chha-put-to 11 chhioh.

Chiáh mih í-keng chiāⁿ chòe liū-chit kàu sió-tng, chiū tit-tiòh táⁿ kap í-chōng chiap lâi saⁿ chham. Koaⁿ sóⁿ siⁿ ê-táⁿ ná chek-chū tī táⁿ-lông-lâi, tng siau-hòa ē sī chiū àn táⁿ-kng lâu-jíp sió-tng ē thâu tōaⁿ. Í-chōng chiap àn siāng chit tiâu kng iah lâu jíp sió-tng. Chiáh mih chham í-chōng chiap chiū piàn khah pèh-sek liòh-á chhin-chhiūⁿ leng ē khoán, chiū hō chòe ióng-chiap. Sió-tng ē piah sī ki-bah chòe ê, sóⁿ-í oe kiu, ná kiu ná pek ióng-chiap tui téng-bīn ng ē-bīn ũn-ũn-á lâu-lòh.

92 Í-chōng ták jít oe siⁿ chiap iok-liók chit kun giáh, chit ê chiap ũ lât oe hòa ták téng-hō chiáh mih, chiū-sī sió hún oe pun chòe thng, hām iók-khì ē chiáh mih oe siū siau, koh iū oe cháu sò^a chòe iū-chu. Iū-chu ē siāu-giáh sī bōe shg tit ê chōe tì-kàu bōe jīn-tit chòe iū, sī pèh-pèh chhin-chhiūⁿ leng. Khah lóh-lâi chiaⁿ beh thak iū án-ni cháu sò^a chòe iū-chu sī sīm-mih lô·ēng.

Koaⁿ ták jít siⁿ táⁿ 30-40 niú. Táⁿ ē lô·ēng ũ kúi-nā hāng, (1) oe pang-chān iū khah khoài cháu sò^a, (2) oe kek sió-tng ē ki-bah khah oe kiu, (3) oe lūn-ték tng-á ē ai-lí chiū-sī sū-moh.

Ióng-chiap tī sió-tâng lâi chōe-chōe siū-khip jíp huìh-kng.
 k̄-û ê oe kàu tōa-tâng. Tī sió-tâng tōa-tâng ê tiong-kan ū
 Sīⁿ ê mng miâ kiò lân mng. Ióng-chiap keng-kè chit ê mng
 liáu bōe tò-tng lâi sió-tâng. Jíp tōa-tâng ê mih khah chōe sī
 bōe oe siū siau-hòa ê liáu, án-ni chiū khah bê lô-ēng, tiōh
 keng-kè tōa-tâng jiân-āu tùi kong-būn siau-chhut.

Lūn chiáh-mih siū khip jíp huìh-ūn.

93 Chiáh mih tī ūi lâi í-kíp sió-tâng lâi, m̄ nā oe siū hòa
 koh í-keng hòa ê sī oe hō· iók-lō· ê piah lâi siu-khip jíp
 huìh-ūn chiah oe liū-hēng lâi iūⁿ-chhi seng-khu.

Siu khip ū nng ê hoat-tō. Thak ê lāng tiōh chai sió-tâng
 ê lāi-lí sīm-mih khoán, chiū khah oe bēng-pék siu-khip ê
 sū. Sió-tâng ê lāi-lí kiò chōe sū-moh, i ê bīn m̄-sī pīⁿ-pīⁿ
 kng-kút, sī liōh-á chhin-chhiūⁿ jiōng. ê khoán-sit, sì-ūi ū
 iū-iū ê chhi-á chin chōe. Chit chhūn sū-hong lâi siāu i ê
 chhi-á sī chit bān giáh. In ê lô-ēng sī oe khip jíp í-keng
 hòa ê chiáh mih. Ták ki chhi ê lāi-bīn ū chin-kng í-kíp bī-
 huìh-kng. Tī 92 chat ū kóng lāng só· chiah ê iū kap īⁿ-
 chōng ék saⁿ chham ê sī oe cháu sòaⁿ chōe iū-chu. Chiah
 ê iū-chu hō· chhi-lāi ê chin-kng khip-jíp. Aū-lāi chiah ê
 chin-kng oe saⁿ liān-háp ná tōa tiāu, lâi tōa iū-chu kàu
 chōng-chin-kng, lô-bé oe jíp huìh-kng.

Tū iū-chu í-gōa chhi-lāi ê bī-huìh-kng oe siu-khip ták

téng-hō í-keng hòa ê chiáh mih, sàng kàu hōe-huih-kng,
jiân-āu òe kàu sim ê iū-siōng-pōng.

Lūn pí kap lāi-sin.

94 Pak-lāi iáu ū pát mih chōng-hú, chiū-sī pí kap lāi-sin. Pí sī óa ūi ê tò-pēng. I ê tâng chha-put-to lāk niú, lāi-bīn ê chit ū liân-bāng chòe keh, koh ū sòe khang í-kíp chin-kng kap huih-kng chin chōe. I ê sek-tī tâng âng. Pí bōe sīⁿ sīm-mih hian-bēng ê êk. Nā òe sīⁿ sīm-mih êk, hit ê êk chiū liām-tong-sī jíp huih-kng chham huih, beh khòaⁿ lāi káng-kiù chin oh. Pí ū iáu-kín ê koan-hē tī hoat sīⁿ huih lūn ê tãi-chì.

Lāi-sin ū nng tè, tī chek-thiāu kut ê chó-iū. Lāi-sin ê lô-ēng sī òe tui huih chhú chhut chúí í-kíp hòe-liāu chiong in lāi sīⁿ jiō. Jiō òe àn chó-iū ê jiō-kng ūn-ūn-á lâu lóh pong-kong, jiân-āu thàn lāng ê ì-sù siū pàng chhut.

Joáh thiⁿ ê sī jiō sīⁿ khah chió, in-ūi lāng lâu kōaⁿ khah chōe, lāi tū-khì seng-khu só· bô khiàm-ēng ê chúí. Thiⁿ-sī kōaⁿ chiū jiō òe ke-thiⁿ, kōaⁿ hoán-tng khah chió. Che sī in-ūi kōaⁿ thiⁿ ê sī phê ê lāi-chō· ū huih khah chió, só·-í kōaⁿ chōaⁿ lâu kōaⁿ iā sī khah chió.

Lim-chiáh ê oe-seng.

95 Lâng tek-khak tióh lim-chiáh, nā bô oe gō-sí, chóng-sī lim-chiáh tióh chiàu hoat-tō; chiah khah oe tit-tióh lī-ek. Ū kúi-nā hāng iàu-kín tióh chai.

(1) Chhùi-khí ũ tōa koan-hē tī chiáh kap siau-hòa ê sū. Siat-sú khí nā bô chheng-khì á-sī chiù khang, khang lāi oe chhàu, chiū bōe bián-tit bak-tióh só· pō· ê chiáh mih. Chit hō lâ-sâm oe chó·-tòng siau-hòa. I-seng teh káng-kiù pīⁿ-chèng ê goân-in, bat kóng tui chhùi-khí chiù khang ê tók, lāng ũ sí oe hoat-siⁿ siong-tiōng ê pīⁿ. Pó·-khí m̄ nā tui-tiōng hó khòaⁿ, sī beh hō· chhùi lāi chheng-khì, lāng khah oe pō· hó-sè lāi chān siau-hòa. Pó· khí ê lāng nā lâu kū thâu tī khí-hōaⁿ lāi sī khah m̄ hó, kiaⁿ-liáu oe iū-goân hoat tók. Gín-ná ê leng khí nā chiù tōa khang, chiū pó· khang sī tē-it hó, nā bōe án-ni, chiù-khang hit kī tióh bán khí lāi, bián tit khang lāi ê tók tò· tióh teh-beh hoat ê sin khí.

Chhùi-khí tióh ták jlt sóe koh bín nng pái, lāi-bīn gōa-bīn téng ē lóng tióh siōng-sè bín i, bián ũ sòe-sòe tè chiáh mih chek-chū tī chhùi-khí ê tiōng-kan. Oá khí-hōaⁿ hit ũ tióh chheng-khì sī tē-it iàu-kín.

(2) Nā chiáh siuⁿ kín, nōa lâu bōe kàu-giáh thang kap chiáh mih saⁿ chham hó-sè. Nā pō· bē iù chiū chiáh mih khah oh siau.

(3) Chiáh tióh chún-chat, m̄ thang chiáh kàu pá-tiùⁿ,
tāk lāng tióh chiàu i ê lèk-liōng chiáh.

Chhut tōa lát chòe kang ê chhin-chhiūⁿ kng-kiō ê, phah-
thih ê hit hō lāng tióh chiáh khah chōe. Chòe khah khiu-
khó kang ê lāng khiām-ēng khah chió. Koh tióh chiàu
thiⁿ-sī lāi chiáh; kōaⁿ thiⁿ lāng ōe kham tit chiáh ū iū ê
mih khah chōe, bah iáh thang chiáh khah chōe. Joáh-thiⁿ
ê sī tióh chiáh ké-chí kap chhài hit hō khah chheng ê mih
khah chōe. Koh chit hāng iàu-kín m̄ thang taùh-taùh
chiáh tiám sim, chit tng chiáh liáu tióh theng-hāu kúi-nā
tiám cheng kú, ì-sù chiū-sī hō· só· chiáh ê mih ōe siau-hòa,
koh chit hāng sī hō· ūi ōe hioh lāi hók-tò lát. Gín-ná chiū
bián theng-hāu hiah kú, chóng-sī iā m̄ thang chiáp-chiáp
chiáh. Eⁿ-á teh chiáh leng khí-thâu chhut-si ê sī nng tiám
cheng kú tióh chiáh chit pái, ná tōa ōe kham-tit ná theng
khah kú, chòe lāu-bú ê lāng siōng-siōng ū chhò-gō·, chiū-
sī eⁿ-á nā háu chiū liām-piⁿ hō· i chiáh leng, án-ni só· tãi-
seng chiáh ê bē ū sī thang siau-hòa hó-sè, chiū ūi koh-chài
tit-tióh sin chiáh ê. Tùi chit ê iân-kò· eⁿ-á pá-tiùⁿ kan-
khó· bōe siau ài háu. Lāu-bú nā chiàu tiāⁿ-tióh sī hō· eⁿ-á
chiáh, che sī put-chí hó, bô lōa kú eⁿ-á iā ōe koàiⁿ-sì chit
ê hoat-tō·.

Eⁿ-á iáu-bē poeh gēh jít bóh-tit chioug ám-bê á-sī plāⁿ
hō· i chiáh, ín-ūi pāk-lāi bē piān thang siau-hòa chit hō

chiáh mih. Eⁿ-á tióh chiáh lâu-bú ê leng á-sī gū-leng á-sī gū-leng-hún phau bat kún ê chúí.

Eⁿ-á tō·-chè liáu-āu, thang ũn-ũn-á koàiⁿ-sì chiáh khoài-khoài siau-hòa ê mih, chhin-chhiūⁿ ám-bê, bēh-kō·, se-kō·-bí, pòⁿ chhiⁿ pòⁿ sék ê koe-nng, gū-bah thng, í-keng chú lióh-á nōa ê nā-pók-chhài, chhài-thâu, chhài-hoe, bô kun ê han-chū. Eng tām-póh ké-chí chiap hō· i chiáh iā put-chí lī-ek.

Eⁿ-á hoat chhui-khí, thang sng chòe thian-jiân ê pîn-kù bián koh chiáh leng, ōe kham-tit chiáh pát mih. Nā chiáh lâu-bú ê leng siuⁿ kú bô m̄ sī lī-hāi. Leng siuⁿ sék khah bōe lī-ek eⁿ-á, koh kiám-chhái lâu-bú bōe kham-tit, ōe tì-kàu lám sin-miā.

(4) Tú-tú chiáh pá m̄ thang liām-piⁿ thak chheh, á-sī chòe tâng ê kang; tióh lióh-á hioh chít khek kú, á-sī pòⁿ tiám cheng kú, hō· seng-khu thang pī-pān siau-hòa ê sū.

(5) Teh chiáh ê sí lāng nā chheng-sim chiū khah ōe siau. Nā iu-būn ut-chut á-sī siū-khì, chiū iók-lō· khah bōe siⁿ tak hō ōe pang-chān siau-hòa ê êk.

Chòe lâu-bú ê teh io kiáⁿ tióh sòe-jī i ê lim-chiáh, bián tōng tióh i ê leng. Oh-tit siau ê mih bóh-tit chiáh. Tióh lim ám kap thng ê lūi, kàu-giáh hō· seng-khu ũ liū-chit thang eng lái siⁿ leng. Koh thang chiáh khah pó· ê mih, chhin-chhiūⁿ bah, gū-leng, koe-nng lái chān seng-khu khah

ũ lất. Eng-kai tióh pó-sioh chheng-sim, iàu-kín m̄ thang kek siū-khi.

Nā kè-thâu chòe kang tì-kàu seng-khu siān, kiaⁿ-liáu òe chó·-tòng siⁿ leng ê kong-iōng.

(6) Tāk hō chiáh mih tióh chiàu-kò· bián bak-tióh hô·-sîn ê lâ-sâm. Pī-pān hong-tū lâi siu chin hó hoat-tō·. Hô·-sîn ê gúi-hiám sī iu-ũi in ài hioh tī tāk téng-hô lâ-sâm lâi bak-tióh kha, jiân-āu pe khi hioh tī lāng só· beh chiáh ê mih, án-ni bōe bián-tit tòa lâ-sâm khi bah-tióh chiáh mih. Hô·-sîn ê kha só· òe tòa khi ê lâ-sâm sui-jian kék chió, chóng-sī tī hit ê lâ-sâm tióng kiaⁿ-liáu ũ tī pīⁿ ê sòe khún (ũ sī kiò chòe bī-bút) tī-teh, kàu-giáh thang thoân-jiam siong-tiōng ê pīⁿ-chèng, chhin-chhiūⁿ tng-á jiát, lâu-thò·, chòe-lī hiah ê. Joáh thiⁿ sī gín-ná siat-sià, kiám-chhái ũi-tiōh chiáh mih bak-tióh hô·-sîn ê tók.

Siat-sú chiáh mih í-keng bak-tióh, nā chú sèk chiū òe biát tók. Chú hó ê sī tióh siu hó-sè bián koh-chài bak-tióh. Bōe piáⁿ, bōe thng-á ê lāng eng-kai khàm mih hó sè, bián hô·-sîn lâi bak-tióh.

(7) Tī chit ê tōe-hng chōe-chōe tōa-lāng gín-ná siⁿ bñn-thāng. Che sī cháiⁿ-iūⁿ? Sī in-ũi só· chiáh ê chhài-soe liām tióh bñn-thāng nng, í-keng kàu pak-lāi chiah chiāⁿ chòe bñn-thāng. Chōe-chōe lāng pak-tó· thiāⁿ siat-sià sī ũi-tiōh chit ê iān-kò·. Ũ tī-hōng ê hoat-tō·, chiū-sī

ták hō chhài ták pái tióh tái-seng chú chiah chiáh. Teh chú ê sí bŭn-thâng nŕg  e sí-kh ,   -l i b e chi    ch  e bŭn-th ng.

G n-n  n  p ng bŭn-th ng, ti h tái-seng chi h p    th ng s  p -   l i ch heng t g- , ji n- u khang pak   s  chi h sat bŭn-th ng   i h. N  i n-ch i n b  chi h i h, kia -li u  e t -k u pak l i kan-kh  .

(8) Ch  e-ch  e i-seng bat hoan-h  l ng, b  chi h   tái-seng ch a-put-to sa  k ek k , ti h seng lim ch t nŕg     ch heng  m  -s  k n-ch  i.   -n  h  seng-khu   li -ch t, k u-gi h thang si  k  -n  b   e pang-ch n s u-h a   chi p, koh   p t m h l - k. T g chi h   s  m  thang lim ch n ch  e, kia -li u  e h   i chi p si   p h, chi      s u-h a l t ki m chi  .

(9) L ng n  si ng-si ng chi u kui-k  l i lim-chi h, chiah kh h b e ho n-ti h  i thi   l n s u hit h  p  . Ph a-p   sui-ji n  e i-t t, l ng kh   lim-chi h   s  t k h ng chi u hoạt-t  , h  seng-khu kh h bi n hit h  p  . Ph -j  pio-  sin   s  t k h ng l ng s  h , n  l m-s m  ng sui-ji n si -l  k u h , i  b e p -t t i u-b  ph   -kh    s  h ah i ng

(10) Chi h m h t   i l i ti h ch ham  i-chi p chiah  e s u-h a. Ki m-ch  i l ng chi h si   ch  e  -s  in- i ph a-p  ,  i s   si  chi p b  k u-gi h s u-h a l t, chi  chi h m h  e ch k-ch  kh h k  t   i l i. In- i  i s  s o   s  .

chāi, só·í chiáh mih ōe piàn chhàu-sng. Nā thò· chhut
lâng chiām sí ōe khah sóng, nā bô thò· chhut, kiaⁿ-liáu ūi
ōe ná tiūⁿ tōa, ūi ê piah ná sit lát, siau-hòa ná bô sūn.

An-ni thang chai nā thàn ōe-seng ê lí lái lim-chiáh, hit
ê lī-ek chin-chiàⁿ tōa.

Náu-pō·.

96 Náu-pō· thang pun chòe thâu-náu, chek-náu kap
náu-sòaⁿ. Thâu-náu sī pah thé ê tiong-kan tē-it oáh-lêng
ê pō·-ūi, kìⁿ-nā kak-ngō·, í-kip ták hō koán ūn-tōng ê sim-
ì kap su-sióng, chhit chêng, lóng tui thâu-náu hoạt chhut.
Thâu-náu sī tī thâu-lô· kut lái, ū 3 têng mōh teh pau i
bát-bát, khah bōe siū kháp tiōh. Gōa-têng miâ kiò náu-
kun-i, tiong têng kiò chòe náu sip-i, lái-têng kiò chòe náu-
huih-i in-ūi ū bí-huih-kúg sì-ūi hun sòaⁿ teh iúⁿ-chhi náu.
Thâu-náu ê hêng-sè lióh-á chhin-chhiūⁿ koa-nng ê khoán-
sit, chêng bīn khah chiam hêng, āu-bīn khah khoah.

97 Thâu-náu pun 4 ūi, chiū-sī tōa náu, sió náu, náu-
kiô kap iân-náu. Tōa náu sī chòe thâu-náu ê téng-thâu
kap chêng bīn hit tōaⁿ, sió-náu khng tī āu-bīn koh ē-tóe.
Tōa-náu kap sió-náu nng hāng ōe hun chó-iū 2 pêng,
koh ták ê ū náu-chit, hō· chó-iū 2 pêng ōe saⁿ liân.

Iân-náu sī chit tiâu náu chit, ōe hō· tōa-náu kap chek-

náu saⁿ-liân. Tōa náu ũ chōe-chōe hōe-hūn, khut-khut khiok-khiok chhin-chhiūⁿ hūt-thô-jîn ê khoán-sit. Hūn-tiong ê khang-khiah chhim khín bô saⁿ tâng, tē-it chhim ê chha-put-to chit chhūn. Kok lâng tōa-náu ê hūn iā bô tâng. Eⁿ-á ê hūn khah khín iā bô sím-mih bêng, kàu tiong-liân chiū khah chhim khah bêng.

Sió-náu sī tī tōa-náu ê āu-bīn kap ē-tóe, sī liōh-á chhin-chhiūⁿ sòe ê kun-thâu-bú. I ê hūn m̄-sī oan-khiau chhin-chhiūⁿ tōa-náu ê, sī tít-tít ê. Náu ê chit gōa-bīn sī hé-hu sek, lái-bīn khah chōe sī pēh sek ê chit, nā sī iū-goân ũ hé-hu sek ê kat tī-teh. Hé-hu sek ê chit ōe siⁿ-khí ì-chì kap su-sióng, pēh ê chit sī bōe sng-tit ê iù-iù ê sòan, ōe thoân hit ê ì-chì kàu pát ũi.

98. Lâng ê lêng-thong, tì-sek, tì-kak lóng sī tui náu chhut. Náu nā tiōh-siong á-sī siⁿ pīⁿ, lâng kiám-chhái ōe piàn thâm-loãn, kiám-chhái sit cheng-sîn, kiám-chhái hoat iūⁿ-hîn, kiám-chhái piàn-sūi.

Náu tiōh chai-pōe, sòe-hàn ê sī ēng hó ê kàu-iók ũn-ũn-á khui i ê lêng-khiàu, kiàn-siat hó ê síp-koàn.

Tú-tiōh gín-ná khah lêng-lāi, seng-khu iáu iù ê sī, pē-bú tek-khak m̄-thang pek i thák, kiaⁿ-liáu i ê náu kè-thâu chòe kang, seng-khu iā bōe kham-tit, i ê náu-lát iā bōe hoat-tát. Hit hō gín-ná pí pēng-siōng ê gín-ná tiōh khah bân thák, koh ēng gōa-bīn ê ũn-tōng lái ke-thiⁿ sin-thó ê

ióng-kiāⁿ. Khah tōa-hàn ê sī i chiū khah ōe kham-tit thak, iā ōe khoài chìn-pō.

99 Náu iā tióh sòe-jī chiàu-kò; ū sī tióh hioh-khùn, nā tit-tit káng-kiù chbeh kàu siān chiū khah bōe gâu siūⁿ, nā chiām chhiáⁿ hioh khi chòe pát mih sū, āu-lāi náu put-chí khah ōe chhīm siūⁿ. Lâng tó-teh khùn ê sī náu ōe hioh, koh ōe tit-tióh huìh thang iúⁿ-chhi i, lâi pó· só· ēng liáu ê chit. Thak-chbeh lâng ēng náu-lát khah chōe, só· í iàu-kín tióh khùn kàu-giáh. Ták lâng tióh khùn chhit, poeh tiám-cheng kú, chóng-sī ū lâng khiàm khah chōe, ū lâng khiàm khah chió. Eⁿ-á tióh khùn tē-it kú, koh bē tióng-sēng ê pí tōa-lâng iā tióh khùn khah kú.

Óh-lāi hák-seng pàng-hē ê sī tiāⁿ-tiāⁿ chòe chhiú-kang, m̄ tát-tióh gōa-bīn ê ūn-tōng, lâi pó· náu ê oah-tāng lēng-lék.

100 Thâu-náu ē-bīn hoat náu-sòⁿ 12 tui. Tui chēng bīn nḡ āu lâi sng-chiū-sī chiàu ē-tóe:—

Tē 1 tui ōe kàu phīⁿ lâi, ū koan-hē tī phīⁿ ták hō bī.

Tē 2 tui kàu bák-chiu, ū koan-hē tī khòaⁿ-kìⁿ ê tãi-chì.

Tē 3, 4, 6, chí 3 tui ōe koán bák-chiu ê tng-lâi tng-khì.

Tē 5 tui koan-hē bīn ê tī-kak. Lâng chai chhui-khí thiàⁿ sī àn chit tui náu-sòⁿ thoân kàu náu chiaⁿ ōe chai.

- Tê 7 tùi sī koán bīn ê tín-tāng í-kip bák-chiu ê thí-
khui kap pàng-khoeh.
- Tê 8 tùi kàu hī-khang ū koan-hē thiaⁿ-kìⁿ ê sū.
- Tê 9 tùi hō· lāng ōe jīn-tit chhùi-lāi ê bī-sò, koh ōe
koán thun-lóh.
- Tê 10 tùi ōe pun-chhe khi chín hng, chiū-sī kàu siaⁿ-
kng, hì, sim, ūi kap koaⁿ.
- Tê 11 tùi sī koán âm-kún kúi-nā tiâu ki-bah.
- Tê 12 tùi Sī koán chhùi-chhi ê tín-tāng.

Lūn chek-náu.

101 Chek-náu ōe sòa-chiap thau-náu ê iân-náu, koh sī
khng tī ka-chiah kut ê tiong-khang. Chek-náu iā ū saⁿ-
tēng mōh teh pau i, chhin-chhiūⁿ thau-náu chit-iūⁿ. I ê
chō-chit iā kap náu saⁿ chhin-chhiūⁿ. Chiū-sī ū hé-hu sek
kap pēh ê, chí nng hō chit. Chek-náu teh keng-kè chek-
thiāu chōe-chōe tè kut, tī múi 2 tè kut ê tiong-kan siang-
pēng ū khang, hō· chek-náu só· hoat ê náu-sòⁿ-kun, chēng-
āu 2 tiâu thang chhut lâi. Í-keng chhut chiū chí 2 tiâu
kun ōe saⁿ-liân háp chōe chit tiâu náu-sòⁿ. Chiah ê náu-
sòⁿ kiōng 31 tùi, ōe kàu âm-kún, chhiú, sin kap kha.
Chēng-kun āu-kun ê koan-hē bō saⁿ-tāng, chēng-kun sī
koan-hē tín-tāng ōe thoân bēng-lēng kàu ki-bah, nā koah-
tng chiū hit tiâu só· koán ê só·chāi bōe tín-tāng, chiū-sī

piàn-sūi. āu-kun ê koan-hē tī ti-kak, nā koah-tng chiū i só· koán ê só·chāi sui-bóng oe tín-tāng, nā-sī bô kak-ngō·.

Siat-sú chek-náu bô lūn sīm-mih só·chāi tióh-siong, hit ūi í-ē oe sit-lóh kong-iōng; só· hoat chhut ê náu-sòaⁿ bōe tui thau-náu tit-tióh bēng-lēng, thang thoan hō· ki-bah, só·-í hiah ê náu-sòaⁿ só· koán ê só·chāi oe piàn-sūi. M-lā án-ni iā bô kak-ngō·, in-ūi thoan jip ê náu-sòaⁿ bōe thoan tãi-chi kàu náu, sī in ūi chek-náu tióh-siong ê só·chāi lái keh-tng.

Lūn náu-sòaⁿ.

102 Náu-sòaⁿ sì-kòe thòaⁿ kàu thong seng-khu. Tāk tiâu gōa-bīn pau pēh sek koh hām iū ê chit chòe siū, lái-bīn ū hé-hu sek ê náu-chit. Náu-sòaⁿ ū 2 hō ê lō·-ēng; chit hō sī tui gōa-bīn lái thong tī chek-náu, kap thau-náu hō· lāng oe kak-ngō·, oe chai seng-khu gōa ê sū, chit hō kiò chòe thoan-jip ê náu-sòaⁿ. Tē-jī hō oe thoan thau-náu ê bēng-lēng kàu ki-bah, hō· i oe thàn lāng ê ì-sù lái kiu, lái pàng, chit hō kiò chòe thoan-chhut ê náu-sòaⁿ.

Lāng put-lūn beh chòe sīm-mih sī tui náu tãi-seng chú-ì, náu-sòaⁿ chiū liām-piⁿ thoan bēng-lēng kàu ki-bah lái kek i thàn lāng ê ì-sù, put-lūn sī kiu á-sī pàng bô m̄ thàn bēng-lēng. Taⁿ siat-sú hit tiâu oe koán hó· só·chāi ê

thoân-chhut náu-sòaⁿ lâi koah-tng, sui-jiân ũ chí-ì ài hō· hit số·chãi tín-tăng iáh bōe thàn i, số·í òe chai sī tui thoân-chhut náu-sòaⁿ lâi hoan-hù ki-bah chiah òe kiu á-sī pàng.

103 Phê ê lăi-chō· ũ ti-kak náu-sòaⁿ chōe-chōe, số·í kiám-chhái chhák-tiòh, á-sī sio-tiòh, á-sī put-lūn bong sīm-mih mih, chiah ê thoân-jíp ê náu-sòaⁿ òe thông-ti náu, lāng chiū liām-piⁿ chai. Taⁿ siat-sú hit tiâu koán bó· số·chãi ê thoân-jíp náu-sòaⁿ lâi koah-tng, chiū hit số·chãi lóng m̄-chai thiàⁿ, m̄ chai chiūⁿ, bong mih iā m̄ chai. In-ūi án-ni, lán thang chai hit tiâu thoân jíp ê náu-sòaⁿ si koán kak-ngō· ê tãi-chì.

104 Phê ê náu-sòaⁿ òe thoân-pò hō· lāng òe hiáu sio-léng, chhơ-iù, tâm-ta, iáu kú bōe hun-piat tiⁿ, kiām, sng, khó·, chiah ê sī chhui-chhì ê náu-sòaⁿ số· òe pò hō· lāng hun-piat ê. Thoân-jíp náu-sòaⁿ òe hō· lāng hun-piat kúi-nā hō, chhin-chhiūⁿ bák-chiu lăi ê náu-sòaⁿ òe pò kng-àm, sek-tī í-kíp ták hāng mih ê hēng-chōng.

Tī hī-khang ê òe pò siaⁿ-im hō· lāng òe thiaⁿ-kìⁿ. Tī phīⁿ-khang lăi òe pò bī ê phang-chhau. Tī chhui-chhì ê hō· lāng òe chai kiām-chiáⁿ, sng, khó·. Tī phê ê hō· lāng nā bong tiòh mih òe chai tōa-sòe, chhơ-iù, sio-léng, koh tī ki-bah lăi ũ thoân jíp náu-sòaⁿ, òe hō· lāng chai nā thèh mih khí-lăi sī khin á-sī tăng. Chiah ê lóng sī iàu-kín hō·

lâng chai seng-khu gōa ê tãi-chì. Siat-sú bô thoân-jíp náu-sòanⁿ chiū bōe kak-ngō· seng-khu gōa ê sū, ōe lióh-á chhin-chhiūⁿ lâng koaiⁿ tī kaⁿ-lô ê lăi-bîn, m̄ chai kaⁿ-gōa só· keng-kè ê sū.

Lūn ngó·-koan. (1) Hī

105 Hī sī put-chí thong ê khi-kū, hō· lâng ōe thiaⁿ-kìⁿ. Hī thang pun chòe saⁿ pō·-ūi, chiū-sī gōa, tiòng kap lăi hī. Tiòng hī kap lăi-hī khng bắt-bắt tī thâu-lô· kut tóe. Gōa hī sī tui gōa-bîn khí kàu hī-kiàⁿ ūi chí, ū hī-á tūn kap hī-khang kng. Hī-á-tūn sī nng kut pau phê piⁿ kng lian, tiòng-ng ū hī-khang kng, chhim chha-put-to chit chhun. Kng ê lăi-thâu ū chit tēng mōh chah-teh kiò-chòe hī-bô·, siók-ōe kiò hī-kiàⁿ, in-ūi sī pēh koh lióh-á kng-liāng.

Hī-kiàⁿ khah jíp-khì ū tiòng-hī. I ê hēng-chōng lióh-á chhin-chhiūⁿ khoeh-tāng, i ê tng, chhim piⁿ-piⁿ khah bô pòanⁿ chhùn, i ê khoah khah bô chit chhùn ê lăk-hūn-it. Tiòng-hī ê ē-kak ū hī-âu-kng, hō· tiòng-hī kap nâ-âu ê tēng-thâu saⁿ-thong. Ū sī lâng siòng-hong khah siòng-tiòng, m̄-nā piⁿ-khang chát, lâu piⁿ chúi, nâ-âu iā thiàⁿ, koh lâng chiām-sī kú bōe siáⁿ thiaⁿ-kìⁿ. Tui án-ni thang chai piⁿ-khang, âu, kap hī saⁿ koan-siáp.

106. Tiong-hī ê lāi-bīn ũ saⁿ-tè sòe-sòe ê kut saⁿ-liân saⁿ-óa, lāng chiong i ê khoán lāi hō miā. Chit ê kiò-chòe thui-kut, chit ê hō chòe tiam-kut, tē saⁿ ê kiò tēng-kut, tēng chiū-sī bé tǎh-tēng.

Koán thiaⁿ-kìⁿ tē-it iàu-kín ê pō-ūi chiū-sī lāi-hī. Lāi-hī óa tiong-hī hit kak ũ khang chhin-chhiūⁿ chit-liáp béh ê tōa, kiò chòe lāi-hī chēng-tiāⁿ. Thàng tī chit só-chāi ũ saⁿ ê pòāⁿ-khoân-hēng ê kng kiò chòe chēng, āu, gōa ê pòāⁿ-khoân-kng, iā ũ chit ê kng-lê ê chōa hō chòe lê-hūn. Lāi-hī ê chēng-tiāⁿ, pòāⁿ-khoân kng kap lê-hūn lóng ũ chúi tī-teh, hī ê náu-sòāⁿ tī hia iā pun-chhe sòāⁿ-sòāⁿ.

Lūn thiaⁿ-kìⁿ ê lí.

107 Taⁿ chit ê kī-khá ê khi-kū í-keng piān cháiⁿ-iūⁿ ôe thiaⁿ-kìⁿ? Tióh tǎi-seng lióh-á gī-lūn siaⁿ-im ê lí, chiaⁿ khah ôe hiáu-tit thiaⁿ-kìⁿ ê hoat-tō:

Eng chit tè chióh-thau tīm-lóh chúi, liām-piⁿ khòaⁿ chúi-bīn ũ chúi-hūn chhin-chhiūⁿ khoân ná khui ná khoah. Chhin-chhiūⁿ án-ni mih nā saⁿ khắp-tióh, khong-khì lāi iā ôe hoat hūn ná ũn ná tōa, chóng-sī khong-khì ê hūn, m̄-sī chhin-chhiūⁿ chúi bīn ê hūn pín-pín, khong-khì ê sī téng-ē chiu-ūi lóng ũ hūn, nā-sī lāng ê bák-chiu bōe khòaⁿ-kìⁿ, in-ūi khong-khì sī lāng só khòaⁿ bōe kìⁿ ê khi. Khong-khì

ê hūn jíp hī-khang chiū oe kháp-tiòh hī-kiàⁿ hō· i sih-sih chūn. Tìong hī lāi hí saⁿ tè sòe tè kut oe tè hī-kiàⁿ tín-tāng, tui chí saⁿ tè kut thoân tín-tāng sè kàu lāi-hī ê chúí, chúí chiū ek hō· hī ê náu-sòàⁿ chiap-láp hit ê hūn sè, tui án-ni thoân kàu thau-náu, lāng chiū liām-piⁿ oe hūn-piat siaⁿ-im. Che chiū-sī thiaⁿ-kìⁿ ê hoat-tō·, chóng-sī cháiⁿ-iūⁿ hō· lāng oe thiaⁿ-kìⁿ sī chin ò-biāu, chiū-sī chō-hòa ê Chú só· pī-pān lāi háp lāng ê khiām-kheh, nā-sī lāng iáu-bē chai kàu hit ê tóe-tì.

Ták hō siaⁿ lóng sī tui chhut siaⁿ ê mih teh chūn, chūn khah bāu siaⁿ-im chiū khah kē, chūn khah kín siaⁿ-im chiū khah koāiⁿ. Siat-sú chūn hui-siông kín á-sī hui-siông bān, chiū lāng ê hī-khang lóng bōe hūn-piat, hiah ê hūn só· í bōe thiaⁿ-kìⁿ hit ê siaⁿ, chóng-sī siū-lūi ê hī-khang tōa-pòàⁿ khah oe.

(2) Lūn bák-chiu

108 Bák-chiu ê lō·-ēng sī oe koán khòaⁿ-kìⁿ ê tãi-chì. I ê khoán-sit chhin-chhiūⁿ kiū jíp tī bák-u. Gán-kiū ê tít-kèng chha-put-to chít chhūn, nā-sī chêng bīn lióh-á khah phòng. Gán-kiū ū saⁿ tēng mōh teh chiu-úi. Ták tēng mōh ê chêng-āu bō saⁿ-tāng, in-úi chêng bīn tiòh chún kng chiò jíp, nā-sī āu-bīn kap siang-pēng tiòh kò·-siú bát-

bát. Gán-kiû it gōa-bīn hit tēng mōh kiò chòe gán-pék-i, i ê chēng-bīn hit ūi piàn chòe gán-bēng-i. Gán-bēng-i ê khoán íⁿ-íⁿ koh kng-liāng. Tiong-ng hit tēng mōh hō chòe gán-huih-i, in-ūi hām huih-kng chīn chōe. I ê chēng-bīn kiò chòe gán-liām, sī teh ūi tōng-chú koh sī ū sek-tī ê mōh. It lāi-bīn hit tēng mōh kiò chòe gán-náu-sòⁿ-i. Chit tēng mōh óa chēng-bīn chiū ūi-chí.

109 Gán-kiû-lāi hun nng ê pāng, chiū-sī chēng pāng khah sòe, āu pāng khah tōa, nng ê pāng lāi lóng ū chú tīⁿ-tīⁿ. Nng pāng ê tiong-kan ū chit hāng siang bīn phòng, kng liāng ê mih miā kiò cheng-chu. I ê lō-ēng sī hō kng ōe siā jip lāi chiò tī gán-kiû lāi ê náu-sòⁿ-i. Chit ê cheng-chu ōe khah phòng iā ōe khah pīⁿ. Lāng nā chū-bák khò^an khah kūn ê mih, cheng-chu chiū tióh khah phòng lāng chia h khò^an ōe tióh. Lāng nā ài khò^an hng, cheng-chu chiū tióh khah pīⁿ. Thang ēng nng ki pit liāh-tit lāi chhi khò^an, chit ki tióh lī bák-chiu 6 chhūn, chit ki lī chhiōh gōa. Teh khò^an hit ki hng ê, kūn ê chiū khò^an bō siāⁿ bēng sī bū-bū. Nā khò^an hit ki khah kūn ê, chiū hng ê khah bō bēng, Nng ki bōe ōe pīⁿ-pīⁿ bēng, sī in-ūi ài khò^an kūn ê, cheng-chu tióh khah phòng, khò^an hng ê, cheng-chu tióh khah pīⁿ. Mih nā siuⁿ óa chiū khah kan-khó khò^an, bák-chiu ōe tiam.

Lũn oán-sĩ kap kũn-sĩ

110 Ū lãng pũn-jiãn khòaⁿ kũn khah bô bêng, khòaⁿ hũng khah bêng, chit ê khoán kiò chòe oán-sĩ. Sĩ in-ũi cheng-chu siuⁿ pĩⁿ á-sĩ gán-kiũ siuⁿ té chiaⁿ oe án-ni. Hit ê lãng nã kòa phòng-bĩn ê bắk-kiàⁿ tĩa pòaⁿ oe kóe i ê oán-sĩ.

Tũi-hoán lãi kóng ū lãng pũn-jiãn khòaⁿ hũng khah bô bêng, siông-siông ài thẽh mĩh khah óa bắk-chiu lãi khòaⁿ, chit ê khoán kiò chòe kũn-sĩ. Sĩ in-ũi cheng-chu siuⁿ phòng á-sĩ gán-kiũ siuⁿ tũg chiaⁿ oe án-ni. Lãng nã kòa nah-bĩn ê bắk-kiàⁿ chiũ oe lĩ-ek-i ê kũn-sĩ hō i khah chhĩn-chhiũⁿ pêng-siông. Ū sĩ tú-tiòh lãng m̃ nã kũn-sĩ á-sĩ oán-sĩ iã ū lãng-gōa chit ê m̃au-pêng kiò chòe loãn-sĩ. Kòa pêng-siông ê bắk-kiàⁿ hōe it-chĩn hó, chóng-sĩ chai-iáⁿ ê gán i-su oe hiáu phài tẽk-piat ê bắk-kiàⁿ lãi kóe hit ê tãi-chi.

Sĩ-cháp gōa hẽ ê lãng i ê cheng-chu chiãm-chiãm piàn siuⁿ pĩⁿ, bōe thãn lãng ê i-sũ lãi phòng, só-i kũn ê mĩh khòaⁿ khah bô bêng. Tiòh kòa phòng-bĩn ê bắk-kiàⁿ, koh kúi-nã nĩ kú tiòh oãⁿ koh khah phòng ê. Nã bô chiũ khòaⁿ mĩh ẽng ài thẽh khah khui.

Lũn gán-liâm kap tông-chú.

111 Cheng-chu kap bêng-i ê tiông-kan ū iⁿ-iⁿ ê m̃g-lĩ hō chòe gán-liâm, khoah chha-put-to pòaⁿ chhũn. Hit ê

sek-tī ták lāng bô sio-tāng, ū ê sī ơ, ū ê chang, ū ê chhiⁿ.
Tiong-kok lāng ê gán-liām lóng sī ơ, Se-kok lāng ê sī kúi-
nā hō ê sek.

Gán-liām ê tiong-ng ū khang kiò chòe tông-chú. Tông-
chú ū sī sán tōa, ū sī sok sòe, sī tùi gán-liām nāng hō ê ki-
bah kiu á-sī pàng. Tī kng ê só-chāi tông-chú sok-sòe, lāi
chó-tòng kng khah bōe jíp; nā-sī tī àm ê só-chāi chiū sán
tōa, hō bák-chiu thang tit-tiōh kng khah chōe. Nā tī àm-
pāng chhut-khì chin kng ê só-chāi lāng éng ài thiⁿ jít, che
sī in-ūi tông-chú pún-jian sán tōa, taⁿ chhut-lāi ê sī kng
siuⁿ chōe só-í chhi-bák. Nā theng-hāu tiáp-á-kú kàu tông-
chú kiu sòe chiū bōe kan-khó. Tī kng ê só-chāi hut-jian
jíp tī àm nih, khí-thâu khòaⁿ bōe bēng, nā theng-hāu tiáp-
á-kú chiū oe khòaⁿ-kìⁿ hiān-hiān. Che sī in-ūi tī kng-nih
tông-chú sok sòe, jíp àm-nih iáu-bē sán tōa ê sī, kng bē
kàu-giáh, chiū khòaⁿ bōe kìⁿ, āu-lāi í-keng sán tōa, chiū ū
kng kàu-giáh thang khòaⁿ-kìⁿ.

Lūn náu-sòaⁿ-i kap náu-sòaⁿ

112 Gán-kiū ê lāi-bīn lāk hūn ê gō hūn ū náu-sòaⁿ-i
ūi-teh, chí ū chēng bīn lāk hūn it bô náu-sòaⁿ-i. Gán náu-
sòaⁿ sī tùi náu-sòaⁿ-i ê āu-bīn khí lāi thau kàu thau-náu
Náu-sòaⁿ-i kap náu-sòaⁿ, chí nāng-hāng koan-hē khòaⁿ-kìⁿ ê
tāi-chi put-chí iáu-kín.

Lūn khòaⁿ-kìⁿ ê lí

113 Lāng put-lūn khòaⁿ sím-mih, tui hit hāng mih ũ kng àn tông-chú chiò jíp bák-chiu lāi, lāi chòe hit hāng mih ê siōng tī náu-sòaⁿ-i, chhin-chhiūⁿ chiām-sī ũi tī hia, chóng-sī put-chí sòe. Gán-náu-sòaⁿ oe thong-pò hit ê siōng kàu thau-náu, lāng chiū liām-piⁿ hun-piat hit hāng mih ê hēng-siōng kap sek-tī, che chiū-sī kiò chòe khòaⁿ-kìⁿ.

Tāk hāng mih ê siōng chiò tī bák-chiu nih, mih kè-khi liáu i ê siōng iáu-kú tī náu-sòaⁿ-i, theng chit biáu ê poeh hūn it chiah oe bô khi, bōe liām-piⁿ bô khi. Chhi chiong chit ki chóa-lián tiám hé lāi bú hō· i sêh, hit ê kng keng kè bák-chiu cheng, lāng oe khòaⁿ-kìⁿ chhin-chhiūⁿ khoân, tui án-ni thang chai kng í-keng kè-liáu, siōng iáu tī-teh, kng koh-chài bú lāi, ũ sin ê siōng kap kũ ê sio-chiap, só· í khòaⁿ-kìⁿ chhin-chhiūⁿ khoân.

114 Náu-sòaⁿ-i ê āu-bīn ũ chit ũi khah bín-chiát kiò chòe ng tiám, koh ũ chit ũi lóng bô ti-kak, só· í kng chiò tī hia, lāng bōe chai iā lóng bōe khòaⁿ-kìⁿ sím-mih. Hit ũi chiū-sī gán-náu-sòaⁿ tú-tú teh khí ê ũi, iā kiò chòe chhiⁿ-mī tiám (bong tiám.)

Thang eng chóa pit lāi ũi nng tiám saⁿ-pái. Nng tiám tióh saⁿ-lī nng saⁿ chhūn ê hng, koh chó-bák tióh ng khi

Chiong chit ê ũi tiám ê chóa
 thêh lí bák-chiu chít chhiòh hng iū bák tit-tít siòng chót-
 pêng ê tiám, hit sī ōe khòaⁿ nng tiám lóng bêng, āu-lāi
 chiong hit tiuⁿ chóa ũn-ũn-á thêh ná oá, chiū put-kò khòaⁿ-
 kìⁿ chít tiám nā-tiāⁿ. Che sī in-ũi iū pêng ê tiám tú-tú
 chiò siòng tī náu-sòaⁿ-i, hit ê chhiⁿ-mī ê só[·]-chāi só[·]-í bōe
 khòaⁿ-kìⁿ. Nā koh thêh khah óa chiū iū-goân koh khòaⁿ-
 kìⁿ nng ê tiám.

115 Lâng bat siūⁿ lái kek chhut khòaⁿ-kìⁿ ê lí sī liòh-
 liòh-á chhin-chhiūⁿ thiaⁿ-kìⁿ ê lí. Thiaⁿ-kìⁿ sī in-ũi khong-
 khi-lāi ê hūn kháp-tiòh hī-kiànⁿ. Lâng phah-sng khòaⁿ-kìⁿ
 sī in-ũi kng iā ōe chhut chit hō hūn kháp-tiòh náu-sòaⁿ-i
 chiah ōe khòaⁿ-kìⁿ, chóng-sī hit hō hūn m̄ sī khong-khi
 teh ek ê hūn. Lâng phah-sng ū lēng-gōa chit hāng ê chit
 pí ták hāng ê khi put-chí khah pòh miá kiò í-thài, koh
 phah-sng í-thài-lāi ū hūn ōe kháp-tiòh bák-chiu-lāi ê náu-
 sòaⁿ, lâng chiū ōe khòaⁿ kng. Koh lâng phah-sng hit ê í-
 thài tōa bū sì-kòe ták só[·]-chāi lóng ū, chiū-sī kàu thiⁿ kék
 hng ê chhiⁿ, bō khong-khi ê só[·]-chāi, iáu ū í-thài-só[·]-í lán
 ōe khòaⁿ-kìⁿ chhiⁿ ê kng.

Lūn pò-sioh bák-chiu thian-jiân ê hoat-tō:

116 Bák-chiu sī put-chí pò-pòe ê mih, só[·]-í pī-pān ták
 hāng chiâu-pī lái pò-hō. Bák-jîn chhim jip bák-chiu u,

siang pêng téng-ē lóng ũ ki-bah sūi-piāu thang tóg-lûn, án-ni nā ài khòaⁿ piⁿ-thâu ê mih á-sī koaiⁿ-kē ê mih, chí ũ tióh tóg-lûn chít ē chia^h oe khòaⁿ-kìⁿ. Bák-jîn téng-ē ham ũ bák-chiu phê oe thí-khui oe háp. Nā ũ sím-mih teh beh kháp-tióh chiū ka-kī oe nih lái pó-hō bák-chiu. Bák-chiu phê ê kīⁿ ũ bák-chia^h-mng sī hō eng-ia kap siók hô-sin ê lui khah bōe jip. Bák kīⁿ iā oe siⁿ tām-póh iū hō téng-ē ê kīⁿ khah bōe sio liām.

Bák-chiu ũ ê téng-bîn gōa-kak ũ bák-sái chōaⁿ chhaput-to chhin-chhiūⁿ hēng-jîn ê tōa. I ê kong-iōng sī oe siⁿ ék ná chúⁱ lái siōng-siōng lūn-ték bák-chiu koh sóe-tū eng-ia. Bák-chiu ê lái-kak téng-ē kok ũ chít tiâu sòe-sòe ê kng, bák-sái tui chia^h ê kng lâu lóh phīⁿ-khang-lái chia^h ũn-ũn-á ta-khi. Siat-sú lāng kan-khó[·] sim thi-khau bák-sái chia^h siⁿ khah chōe, lâu bōe it-chin lóh phīⁿ chiū móa-chhut tī bîn. Kiám-chhái bák-chiu eng-tióh chiū liām-piⁿ ũ bák-iū khah chōe oe lâu-chhut lái sóe-tū.

Chiàu-kò· bák-chiu ê kui-kú.

117 Taⁿ í-keng chai bák-chiu sī chin pó-pòe ê mih eng-kai tióh sòe-jī chiàu-kò· ná chhin-chhiūⁿ pó-chu. Siâu-liân ê sí nā lām-sám ēng, chiū kiaⁿ-liáu pát-jít sit-pāi. Ū kúi-nā hāng tióh sòe-jī tī-hōng.

(1) Tī khah àm ê pāng-keng m̄ thang khòaⁿ chheh á-sī

chòe chiam-sit. Nā tiám iū teng tióh ēng chóa-phê chòe teng-tà. Kng nā chiò tī só· khòaⁿ ê mih sī tē it hó, nā tui bák-chiu ōe chai kan-khó.

(2) Hák-seng siá jī m̄ thang àⁿ-àⁿ hō· bák-chiu siuⁿ óa, che iā sī hāi bák-chiu. Lâng nā ài thèh mih chīn óa bák-chiu, chiū hit ê lâng tōa pòⁿ sī khiàm-ēng bák-kiàⁿ.

(3) Khiàm-ēng bák-kiàⁿ ê lâng bô lūn tōa-lâng gín-ná m̄ thang beh lún m̄ kòa; i ê bák-chiu siōng-sè lāi chin chiū kiaⁿ-liáu ōe ham-hāi.

(4) Bat thiaⁿ-kìⁿ ū thì-thâu ê ēng gūn ê chu-á so bák-chiu phê-lāi. Chit ê tãi-chì chin bô ún-tàng, in-ūi kiám-chhái tui hoān-tióh bák-soa ê lâng thoân hit ê tók kàu tī pát lâng ê hó bák.

118 (5) Siat-sú lâng bák-chiu thiàⁿ, khan âng-kun thang ēng tām-pòh pēng-sē-sng, iūⁿ tī kún-chúi, hē ê sī chiah lāi sóe bák-chiu, ták jít kúi-nā pái. Koh thang ēng chit tè khah ơ ê chóa-phê pák thâu-hiáh lāi jia bák-chiu, chiū jít kng khah bōe chhiah bák. Nā bô kín-kín khah hō tióh chhiáⁿ chai-iaⁿ ê sian-siⁿ kā i khòaⁿ lāi tiám pát mih ióh.

(6) Bák-chiu ū sī siⁿ chu, che sī chin iàu-kín ê sū, tióh liām-piⁿ i-tī, nā bô kiaⁿ-liáu siⁿ chu ōe ná chhim, iā ōe chng khang hāi-tióh gán-liām, āu-lāi beh i chin oh, kiám-chhái phah pháⁿ bák-chiu kàu chit sì.

119 (7) Siat-sú bák-chiu eng-tiòh kàu put-chí tiam m̄ thang jê. Bák-chiu tiòh pàng khoeh tiáp-á kú, kiám-chhái ka-kī òe lâu bák-iû sóe-tû, nā bô chiū thang tùi bák-chiu phê tiòh-koàiⁿ khí-lâi, hō eng-ia tè bák-iû lâu-chhut, á-sī chiong bák-phê péng khí-lâi khòaⁿ eng-ia á-sī chít ki í-keng lak ê bák-chiah-m̄ng tī tah-lóh, thang sòa ēng n̄ng-n̄ng koh chheng-khì ê kun á-sī mī hoe khin-khin chhit khí-lâi. Nā bô kín hó tiòh chhéng-kàu i-seng.

(8) Siat-sú tōa lāng á-sī gín-ná bák-chiu thiàⁿ, lâu chōe-chōe bák-sái ko, chit hō píⁿ khoài-khoài tò-tiòh lāng. Beh tī-hông chit ê tãi-chi lūng lāng ê bīn m̄ thang saⁿ-óa, koh bák-chiu thiàⁿ ê lāng tiòh ēng lēng-gōa bin-kun. Lâu-bú ká gín-ná chhit bák-chiu liáu-āu tiòh sóe chhiú, chiū khah bōe tò-tiòh ka-kī ê bák-chiu.

Lūn chhùi-chhih òe hun-piat bī-sò:

Chhùi-chhih chiū-sī kúi-nā tiâu sòe tiâu ki-bah saⁿ liên-háp lai chiāⁿ. I ê bīn ū sū-móh phor teh. Tī chhih ê lai-tiong iā ū huìh-kúg, chin-kúg kap náu-sòⁿ. Chhih ê sū-móh ū 3 hō ê chhih kiò chōe tōa-chhih, tióng-chhih, sió-chhih. Tōa-chhih iok-liók ū poeh liáp nā-tiāⁿ, tī chhih āu-pòⁿ ê tióng-ng pài-liát chhin-chhiūⁿ jîn-jī. Tióng-chhih pí tōa-chhih khah chōe, si-sòⁿ pài-liát tī chhih ê bīn, chóng-sī chhih-chiam pí chhih-āu khah chōe. Sió-chhih tī chhih ê chēng-pòⁿ, nā ēng hián-

bī-kiàⁿ lāi khòaⁿ sī chhin-chhiūⁿ iù-iù kék sòe ê mng. Ū iù-iù ê náu-sòaⁿ tī tak chhiⁿ ê ē-tóe, sī tui thau-náu tē 9 tui náu-sòaⁿ lāi ê. Chiah ê náu-sòaⁿ ná háp ná tōa tiâu, chòe thoân-jíp náu hit hō náu-sòaⁿ. Nā ū sīm-mih mih tī chhui-lāi, chiah ê náu-sòaⁿ oe thoân-pò náu, lāng chiū oe chai bī-sò cháiⁿ-iūⁿ.

(4) Lūn phī-khang ê kong-iōng.

121 Phīⁿ í-keng tī tē 39 chat lūn siōng-sè. Tī chia put-kò kóng phīⁿ-khang chòe ngóⁿ-koan ê kong-iōng. Phīⁿ-khang lāi sì-kòe ū náu-sòaⁿ hun sòaⁿ tī sù-moh lāi. Tī chiah ê náu-sòaⁿ ê tiōng-kan ū ê oe pò bong á-sī thiaⁿ, ū ê oe hun-piat phang chhau í-kíp chōe-chōe hō ê bī. Hun-piat bī ê náu-sòaⁿ, sī siók thau-náu thau chit tui ê náu-sòaⁿ, tē 98 chat í-keng kì.

(5) Lūn bong ê ti-kak.

122 Phē lāi tak sóⁿ-chāi ū ti-kak hit hō thoân-jíp ê náu-sòaⁿ, sóⁿ-í bong mih oe liām-piⁿ hun-piat chhōⁿ-iù, sió-léng, ngī-núg iah oe hun-piat mih ê hēng-chōng, chóng-sī tak sóⁿ-chāi bōe pīⁿ-pīⁿ gâu hun-piat. Chng-thau-á bé kap chhui-tūn phē khah bín-chiát. Lāng khah siōng sī óa-khò bák-chiu lāi chai mih ê hēng-chōng, nā-sī chhiⁿ-mī ê tiōh

bong chiah òe chai. Lán thang ēng bāk-chiu khòaⁿ chheh, chhiⁿ-mī ē bōe, só-í bat pī-pān chheh, i ē jī-hēng lēng-gōa chit khoán, koh chhòng phòng ê, chhiⁿ-mī lāng nā ēng chng-thâu-á lāi bong i, tióh hāk-síp chiah òe hun-piat hiah ê jī lāi thak.

Lūn seng-khu òe chòe iàu-kín ê ke-si-thâu.

123 Sai-hū ài beh chòe hó ê kang-hu, tek-khak tióh ēng lāi ê ke-si. Bāk-kang ê sui-bóng put-chí gâu, i ē ke-si nā tun só chòe ē bōe chấp hun hó. Lāng ê seng-khu thang phì-jū sī sim-su ê khi-kū, seng-khu nā khám-khó, só chòe ê kang thái-thó òe hó. Íóng-kiāⁿ ê seng-khu sī pí kim-gūn khah hó. Sòng-hiong lāng nā íóng-kiāⁿ, pí ũ pīⁿ ê hó-giáh lāng khah hok-khi. Lán ê seng-khu sī Siōng-tè só hō lán ê khi-kū, tek-khak tióh sòe-jī chiàu-kò, iā tióh ēng i kui ēng-kng tī Siōng-tè.

Siàu-liân ê sī seng-khu khah siōng sī íóng-kiāⁿ, nā òe hiáu chiàu-kò ták hāng ê tái-chì chún-chat, koh ke-tēng chheng-khi lāi thàn òe-seng ê hoat-tō, kàu tiōng-liân khah òe íóng-kiāⁿ, kàu lâu iā thang òng-bāng seng-khu iū-goân pēng-an. Khó-sioh siàu-liân lāng ũ sī lām-sám phah-súg i ê seng-khu ê lát, kàu tú-tiōh pīⁿ chiū oh-tit hók-tò. Tī pēng-siōng ê sī sūn-siók chiàu-kò i ê seng-khu, che sī

iông-ĩn. Nā theng-bāu kàu phòaⁿ-pĩⁿ ê sī, chiah beh lâi
 chiàu-kò kàu chiàu-goân sī put-chí khah oh. Se-kok ū
 siók-gú kóng, 'chít kun tánⁿ-tiáp m̄ tát-tiòh chít niú tī-
 hông' chít kù chih-chiàⁿ ū iáⁿ. An-ni kóng m̄-sī ài khng
 lāng tiòh sioh ka-kī ê seng-khu kàu kè-thâu, nā an-ni chòe
 chin m̄ hó. Sī ài khng lāng tiòh bēng-pék sin-thé-lí, í-kíp
 oe-seng ê hoat-tō. Nā kam-goân seng-siū chiū seng-khu
 khah oe pēng-an, lāng iā khah oe chòe lô-ēng, bô lūn tī
 ke-lāi, tī siā-hoe, tī kàu-hoe. Koh beh heng-khí kok ê
 hong-hoat, chít hāng sī peh-siⁿ tiòh ióng-kiāⁿ, bô taùh-
 taùh phòa-pĩⁿ.

Lūn gūi-kip kiū miā ê hoat-tō.

124 Ū kúi-nā hāng kiū siⁿ-miā ê hoat-tō, lāng nā chai
 kiám-chhái oe kiū pát lāng. Lāng ū sī hut-jian siū siong,
 i ê sim khah siōng hun-loān, bōe hiáu-tit tiòh cháiⁿ-iūⁿ
 chòe. Nā ū chai-iáⁿ ê lāng tī-teh, thang ēng hoat-tō lâi
 kiū, chiū put tī-kàu siōng-bēng.

Lāng nā tiòh-siong koah-tiòh mēh-kng, hit ê huìh sī
 khah âng, koh oe chiap-chiap chōaⁿ chhut, chhin-chhiūⁿ
 sim phók hiah kín. Nā-sī koah tiòh hōe-kng, huìh chiū
 khah ơ, iā chēng-chēng lâu bōe chōaⁿ-chhut, an-ni thang
 hun-piat mēh-kng á-sī hōe-kng. Kiám-chhái chít pái siū

siong òe koah tiòh 2 hō huìh-kúg, chiū òe khòaⁿ-kìⁿ 2 hō ê huìh lâu.

Huìh nā lâu siuⁿ chōe, lāng chiū chiām-chiām sít chēng-sín, bô lōa-kú òe sí, só[·]-í iàu-kín tiòh chí huìh. Siat-sú kha-chhiú mèh-kúg tiòh-siong, tiòh kín kín tui tiòh-siong ê téng-bīn pāk ân. Nā sī hōe-huìh-kúg koah tng, tiòh pāk tī tiòh-siong ê ē-bīn. Thang ēng chít tiâu pò á-sī chhiú-kun phah kat, kat tiòh óa tiòh-siong ê ūi lái pāk ân-ân. Tiòh-siong ê ūi nā bak-tiòh thô[·] hún, iàu-kín tiòh ēng kè kún ê chúí sóe thô[·] khí-lái, kiaⁿ-liáu ū sòe-khún tī thô[·] lái, chiū ke-thiⁿ gúi-hiám.

125 Siat-sú tiòh-siong tī khah bōe pāk tit ê só[·]-chāi, tiòh ēng chít tè chheng-khì pò[·], áu kúi-nā tēng hē tī lâu-huìh ê ūi, jiān-āu óa-khò lāng ê chhiú lát tōa tiām teh hit ūi. Siat-sú í-keng lâu huìh chin chōe, lāng eug-kai tó pīⁿ-pīⁿ iā bián ēng chím-thâu, nā án-ni tó-teh khah bōe hūn-khì. Nā í-keng hūn-khì khah òe cheng-sín.

Kiám-chhái siū siong khah sió-khóa, chí-ū tiòh ēng kè kún ê chúí sóe chheng-khì, āu-lái hō[·] siong chhui háp óa ēng pò[·] pau bát. Nā kò[·] i chheng-khì kúi-nā jít chiū òe hó.

Siat-sú siong chhui koan lāng-huìh, tiòh tak jít it-chhè sóe-tū lāng-huìh, koh ēng chheng-khì ê pò[·] pau. Nā ēng pòh ê sat-tók iòh-chúí sóe, chiū khah bōe siⁿ lāng-huìh.

Lũn hō· hé sio-tiòh ê kiù-hoat.

126 Siat-sú lāng só· chhēng ê saⁿ hō· hé sio, chhiat-chhiat m̄ thang cháu, nā cháu sī òe iát bé hō· i khah iām. Tiòh tó thô·-kha hoan-sin lāi teh hé sit, tē it hó tiòh ēng phē á-sī tâm pò· lāi pau, chia^h òe hip sit. Seng-khu nā sio-tiòh iàu-kin tiòh pau-bát bián-tit kìⁿ hong. Siat-sú phòng-phā thang ēng í-keng sòe chheng-khì ê ka-chián, chián sòe-sòe kang tī phā-bīn, hō· lāi-bīn ê chúⁱ thang lâu-chhut. Sio-tiòh nā bô phòa-phê thang ēng tâm-pòh bah-iū lāi lun-phê, nā phòa-phê tiòh ták jít ēng mí ùn kè kún ê chúⁱ khin chhiú chhit sòe, chia^h ēng pēng-sng iū-ko lāi kô·. Tū sió-khóa sio-tiòh í-gōa tiòh chhéng-kàu i-seng khòaⁿ, lāng chiū khah khoài hó.

Lũn poah-lòh chúⁱ ê kiù-hoat.

127 Siat-sú lāng poah-lòh chúⁱ kàu teh-beh kek-sí, í-keng kiù i khí-lāi tiòh chhut-lát pang-chān i chhoán-khùi. Tāi-seng tiòh hō· i péng-phak, thau-khak tiòh khah kē chiū khui i ê chhui hō· chúⁱ òe thò· chhut. Aū-lāi tó thán chhiò ēng saⁿ in khò tī ió kut, i ê chhiú-kut tiòh khiú koāiⁿ chiū khong-khì òe jíp i ê hī, jiāu-āu koh khan chhiú kut hō· i sūi-lòh, sūn sè ēng siang chhiú jh-óa i ê heng-hāh hō· khong-khì pek-chhut. Chhin-chhiūⁿ án-ni chit hun cheng ê kú tiòh 15 pái, sī thàn pēng-siōng chhoán-khùi ê kín. Chiàu chit ê hoat-tō· lāi ēng, sui-jiân kúi-nā tiám-cheng ê kú ũ sī òe kiù hit ê lāng lāi hōe-hūn. Aì kiù

miã ê lāng tiōh chhut-lát chin kú m̄ thang sit-chì.

128 Siat-sú lāng chiāh a-phian kàu beh sí, iàu-kín tiōh liām-piⁿ hō· i thò·. Kek thò· ê hoat-tō· thang ēng iām n̄ng thng-sī kiau sio-chúi chít óaⁿ koàn hō· i thun. Hit ê lāng iàu-kín m̄ thang tó-teh, tiōh bián-kióng i chē á-sī chhah hō· i kiāⁿ, tek-khak m̄ thang khùn. Thò·-chhut a-phian liáu-āu thang phau chin kâu ê tê-sim tê á-sī ko-pi-tê hō· i chiāh lâi kek i ê oáh-tāng. Tê nā pòh chiū bô lô-ēng. Nā oe chhiáⁿ i-seng lâi liāu-lí sī koh khah hó.

129 Lāng nā hūn-khì khah siōng sī in-ūi náu-lāi bô kàu-giāh huìh, só·-í tiōh hō· hit lāng tó pīⁿ, lóng bô ēng chím-thâu, án-ni hō· huìh khah oe lâu-jíp i ê náu. Saⁿ ê ām-niá tiōh pàng lēng, koh thang iát sīⁿ hō· lāng khah oe tit-tiōh khong-khì. Tiōh khó·-khng sì-ūi teh khiā ê lāng m̄ thang siuⁿ óa lâi chó·-that khong-khì. Thang ēng koe-m̄ng lián phīⁿ-khang hō· i phah kha chhiūⁿ, koh ēng chin lēng ê chú i hiu i ê bīn hō· i khah khoài cheng-sīn.

130 Ū sī sòe-hàn gín-ná, hoān-tiōh siōng-tiōng ê pīⁿ, ū lāng kiò i bán-hong, ū lāng kóng gín-ná teh kek. Gín-ná sit-lòh cheng-sīn, chhiú kap kha thiu ngī, bīn khah ơ. Chit hō· tãi-chì ê in-toaⁿ m̄ nā chít hāng, kiám-chhái gín-ná teh hoat-khí, kiám-chhái teh beh hoat jiát-pīⁿ. Ū chít ê hoat-tō· thang kín-kín ēng hō· gín-ná hók-tò pēng-siōng ê cheng-sīn, āu-lāi thang ēng ióh lâi i-tī. Tiōh liām-piⁿ pī-

pān sio chúí tú-tú háp phê só· oe lún ê sio bē thàng-lāi,
 chiū phō gín-ná chē lóh chúí. Chúí nā kàu ām-kún sī²tē
 ít hó. Hit sī tióh kín-kín, bián chhiân sī lâi thng saⁿ. Gín-
 ná í-keng teh chē tī chúí-lāi thang thng saⁿ koh tióh ēng
 bīn-kun ùn léng chúí hē thau-khak téng, ì-sù sī ài hō·
 huìh lī-khui náu lâu kàu seng-khu. Í-keng chìm chúí 5 á-
 sī 10 hun kú tióh phō khí-lâi pau pò· kín-kín chhit ta,
 jiân-āu ēng ta ê saⁿ kâ i chhēng.